

FÜGGELÉK

A KÖTETBEN SZEREPLŐ KOLOZSVÁRI MŰVÉSZEK ÉS KÉZMŰVESEK ADATAI

Alföldi (Kotsis) Antal (†1850). Építőmester. 1798 előtt már Kolozsváron dolgozott. 1798-ban Kovásznai Ferenc bécsi asztalos 30 forint adósság miatt pereli. 1801-ben testvéreivel, Máriával és Annával divíziót kérnek. 1803-ban kezességet vállal Gombárd Márton ácsért. 1810-ben centum-paterséget kér, és Bethlen Ferenc pereli, mert házát rosszul építette meg. 1811-ben szétszéledt legényeit hazarendeli. 1812-ben és 1813-ban Kabdebó Imre postamestertől építési hátralékot perel. 1812—1818-ig Bánffy Zsuzsannával perel. 1812-ben Gombárd Mártonná házának tulajdonába kéri magát beiktatni. 1813-ban ismét centum-paternek kéri magát. 1814-ben katona lakóját kéri eltétni, arra hivatkozva, hogy a házfedelet saját udvarán faragtatja. Ugyanebben az évben ismét centum-paterségért folya-modik. 1815-ben a városnak végzett munka árát kéri, és centum-paternek választják. 1816-ban építési pere van Benedek Jánosnéval munkadíj-hátralék miatt. 1817—1818-ig Bánffy Ádámmal szénafü-ügyben perel. 1818-ban a városnak tett munkája árát kéri. 1819-ben a Külső-Monostor utcai fertály kapitánya lesz. 1820-ban felülvizsgálják a Redoute-nál tett munkáját, mert hibásan és sokra kalkulálta. 1820-ban Farczádi Mihály szabót 1000 forintért pereli. 1821-ben Mátéfi József ács 1300 forintot követel rajta. 1821 és 1822 között gyermekeivel perel, mert nem akarja azok árva-részét felesége halála után kiadni. 1822-ben Balogh Antal pallérral perel, őt viszont Tar Zsigmond pereli 500 forintért. 1824-ben haladékokat kér városi adóssága kifizetésére. 1826-ban Mátéfi József tanácsossal perel építési díja ügyében. 1827-ben 1400 forint kölcsönt kér a várostól, és arra való tekintettel, hogy vagy 30 éve pallér, kéri felvételét az ácscehbe; ugyanakkor azt is kéri, hogy legényeit és inasait is szerződtesse. Ugyancsak 1827-ben Tamás András csizmadia azért perli, mert épületeit elrontotta, Alföldi viszont a kárért Bethlen Károly építkezéseit okolja. Ebben az évben Bethlen Ádámné 3500 forintot követel rajta. 1828 és 1829 között a városnak végzett munkáiért kér pénzt. 1829-ben Rédiger Károly tordai postamestert pereli ki nem fizetett építési költségek miatt, Kornis Imrét pedig 338 forint tartozásért. Ugyanakkor subperceptorságra javasolják, de bizonyos fogyatkozásaira való tekintettel 200 forint ellenében felmentik alóla. 1830-ban téglavetés miatt vonják felelősségre, s gr. Bansainé azért pereli, hogy Belső-Közép utcai lakásán a felvállalt munkát nem végezte el. 1831-ben örökségi pere van, ahol nevét „Kotsis vagy Alföldi Antal“-nak írják. 1832-ben és 1833-ban a kaszárnyaalpból felvett adósságát követelik rajta, ő pedig Mikes János örökösivel perel adósság ügyben. 1833-ban a várostól hitelbe vett téglát és cserepet, aminek árával sokáig zaklatták. A következő években, 1834-ben Buczy József guberniumi kancellistát pereli 1113 forintért. 1835-ben a kaszárnyaalapba való 4500 forint tartozását újabb kölcsönrel fizeti ki, melyet a kórházalpból vett fel. 1836-ban okulátori hivatalt kér. 1837-ben és 1838-ban a subperceptorság alól akarja magát felmentetni, s Benigni Éliást 500 forint tartozásért pereli. 1839-ben arra panaszol, hogy a város adós munkái árával. 1840-ben a fogházépítés elhúzódása miatt intik meg, és számadást kérnek tőle. 1841-ben ismét a vontatott munka miatt szidják, és béréből visszatartják azt az összeget, amivel árendába tartozik a városnak egy bérelt berek után. 1842-ben a fogházra tett munkáját becsülteti meg, mivel egy 1823-as terv szerint épített és így sok többletmunkát kellett végeznie. 1842-ben és 1843-ban a fogház munkájáért ki nem fizetett mesteremberek és hitelezői szorongatják. 1843-ban gyermekei újra anyai részük kiadásáért perelik, s tiltakoznak amiatt, hogy apjuk adósságait arra is rátáblázták. Alföldi hitelezői kielégítésére elkezdte javai eladását, és osztóbírákat kért. 1844 és 1846 között házát eladta, gyermekeit kifizette, s a maradék adósságot rátáblázták kétvízközi kertjére és asszúpataki birtokára.

Fia Alföldi Antal alapítványi írnok, vejei Haller Ignác asztalos és Balázs István kormányzéri írnok.

1798 előtt. Kolozsvár, Korda Mária házának renoválása.

1802, 1808, 1810. Zsibó, a Wesselényi kastély építkezéseivel dolgozik.

1804—1821. Kolozsvár, a régi színház építése Schütz Antal tervei alapján.

1804. Kolozsvár, a Wesselényi ház renoválása. A Teleki ház istállója.

1806. Uo., a Toldalagi—Korda ház istállóját ért romlásokról készít becsüt.

1810 előtt. Uo., Bethlen Ferencnek házat épít.

1811. Uo., Kabdebó Imre postamesternek épít a Posta-berekben.

1813. Zsibó, a Wesselényi kastély istállója.

1814. Kolozsvár, a Közép kapu melletti vámház költségvetését készíti el és fel is építi.

1816 előtt. Uo., Benedek Jánosnének épít.

1817. Uo., a Lyceum számára bontandó várfal munkálatait ügyeli Kindt Mihállyal.

1819—1827. Uo., a Redoute hátsó szárnyát építi, és egyéb javításokat végez rajta.

1819. Uo., Apor László építkezéseit a város nevében vizsgálja felül. Igazolja, hogy Bethlen Ferenc Belső-Közép utcai házában kár nélkül kivághatják a kívánt ajtót.

1820. Uo., a mészárszéket és a postaházat javítja, és tervet készít a fogház javításához.

1821. Uo., a nagy várda körül végez javításokat, ezen kívül a Torony-börtönnél, a Magyar és Torda kapu bástyájánál dolgozik, a város Kismester utcai házat és a feleki fogadót javítja.

1822—1826. Uo., a Torony nevű fogház javításához készít rajzokat, és dolgozik is rajta.

1825. Uo., kétszobás rabkórházat épít.

1826. Uo., a város tarcsai birtokán kukoricakast épít, és a Közép kapu bástyáját renoválja.

1827. Uo., a Harangöntő bástya hídjához készít tervet, és a katonakórházat javítja. Tamás András csizmadiának épít. Ferenczi Károly hadnagynak épít.

1829. Uo., Rédigér Károly postamesternek a Híd utcában épít. A Belső-Magyar utcai bástyát renoválja.

1830. Uo., Szentkereszti Istvánné főtéri házának fedelét csinálja 300 forintért.

1831. Uo., a „lábas ház” melletti főtéri házat renoválja. A Búzás bástyát cserepezte. Az unitárius templomot renoválta és megmentette boltozatát.

1837—1850. Uo., a Szent Mihály templom tornyát építi.

1830. Uo., megnyitja a Monostor úti kisajtot, és a várdaházat renoválja. Monostoron vámházat épít. A Híd kapu melletti malomnál dolgozik, és a malommestéri házat építi. Az Aedilis Directio megbízásából Weixelbraum Józseffel együtt felülvizsgálja a kapuk feletti tornyok állapotát, különös tekintettel a Közép kapu tornyára. Kötségvetést készít a népkerti híd megigazításához.

1839—1842. Uo., renoválja a fogházat.

1839. Uo., a Séra-hegyen a Halász háznál pincét épít. A vámházat renoválja. A dézsmacsúrnél pallót épít. Újra megvizsgálja a közép kapu tornyát egy nagyobb bizottság tagjaként.

1840. Uo., Balogh Antallal együtt lebontásra ajánlja a város tulajdonát képező Fejérvári- és Köpeczi-féle házat. Bástyafalat bontat, és költségvetést készít a tarcsai udvarház renoválásához.

1840—1841. Uo., a Németek pallóját renoválja.

1842. Uo., egy bizottság tagjaként felülvizsgálja a cukorgyár beomlással fenyegető boltozatait.

1843. Uo., a tanácsház új fedelének tervét vizsgálja felül, és felépíti a „domus correctoriát”. Egy bizottság tagjaként felülvizsgálja a tanácsház csatornázásának tervét. Árlejtés útján felvállalja a Híd kapun kívüli nagy híd mellett készülő épületek munkáját.

Forrás. AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, IV. Reg. Fasc. 123; Korda Anna 1810-ben kelt végrendelete: IV. Reg. Fasc. 139. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 108, 110, 112, 117, 119. III. 2, 3, 6, 11, 30. *Wesselényi-levéltár*, Missilis. Bánffy Zsuzsanna levelei Cserei Helénához: 1808. VI. 13. 1808. VIII. 9. *Teleki-levéltár*, szerződés: 1804. VIII. 23. *Szentkereszti-levéltár*, szerződések: 1830. III. 21. 1831. IX. 29. KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1798, 32. 1. 1799. 177. 1. 1801. 281. 1. 1803. III. 24-én tartott sessio. 1812. 160, 498, 650, 469, 685, 1291, 1344, 1361, 1371. 1. 1813.

174, 205, 279, 477, 478, 853. I. 1814. 257, 992. I. 1815. 566, 603, 628, 781, 798. I. 1816. 762. I. 1817. 517, 668—669, 939, 1082. I. 1818. 24, 174, 180, 232. I. 1820. 129, 180, 1631. I. 1821. 867, 896, 1216, 1300. I. 1822. 303, 336, 734. I. 1826. 1045, 1139—1140. I. 1827. 72, 692, 704, 705, 817. I. 1829. 19, 89, 139, 147, 155, 160, 185, 239, 330, 339. I. 1831. 60, 69, 84, 294, 505, 536, 537, 1254. I. 1832. 653, 944, 1009, 1147, 1318. I. 1833. 44, 193. I. 1834. 338, 352, 399, 472, 519. I. 1835. 141, 262, 365, 754, 812, 1398. I. 1837. 250, 341, 500, 657. I. 1838. 437, 619, 687, 730. I. 1839. 19, 234, 411, 482, 574, 649, 777, 821, 877, 895, 965, 967, 982. I. 1840. 92, 142, 183, 538, 706, 766, 809. I. 1841. 305, 466, 567, 664, 722. I. 1843. 56, 98, 243, 245, 246, 251, 307, 315, 339, 498, 503, 535, 540, 632, 809, 834, 947. I. 1844. 78, 243, 560, 662, 704, 717, 744, 749. I. 1845. 133, 187, 339, 476, 511, 568, 788, 868, 991, 965, 1059, 1077, 1096, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1125, 1126. I. 1846. 7, 68. I., valamint a 2083, 2802, 3722, 4006, 4145, 4218, 5110, 5116. szám. 1847. 156, 639. I. 1848. 429. I. *Prot. Oec.—polit.* 1810. 67. I. 1811. 568. I. 1813. 200. I. 1814. 493, 698—699, 1039. I. 1815. 4, 26, 33, 598. I. 1816. 618. I. 1818. 57, 617. I. 1819. 46, 713, 771, 790, 861. I. 1820. 78, 306, 374, 413, 516 1/6, 681, 692, 753. I. 1821. 420, 434, 447, 448, 480, 676, 700. I. 1822. 14, 70, 338, 375. I. 1823. 38. I. 1824. 169, 656. I. 1825. 488, 622, 1063. I. 1826. 231, 517, 726, 729, 820. I. 1827. 114—115, 166, 195, 237, 303, 350, 462, 498, 514, 565, 581, 623, 643, 644, 673. I. 1828. 230. I. 1829. 334, 573, 1012, 1054. I. 1830. 186, 501, 618, 769, 859, 936. I. 1832. 241—242. I. 1833. 384. I. 1834. 1129. I. 1835. 7. I. 1837. 841. I. 1838. 329, 498, 501, 563, 569, 581, 582, 661, 698, 851, 938, 945, 974, 1017, 1054. I. 1839. 77, 129, 182, 207, 278, 460, 468, 554, 687, 812, 830, 905. I. 1840. 41, 205, 268, 269, 278, 282, 283, 300, 344, 370, 410, 444, 449, 486, 518, 529, 530, 542, 544. I. 1841. 77, 191, 211—212, 232, 255, 268, 285, 339, 340, 356, 440, 487, 493, 517, 657, 671. I. 1842. 39, 44, 136, 637. I. 1843. 172, 799, 801, 1133. I. 1846. 226. I. 1849. 35. I. *Prot. Centumv.* 1814. 98. I. 1817. 26. I. 1820. 125. I. 1821. 102, 103. I. 1827. 64. I. 1836. 32. I. 1838. 12, 171, 442. I. 1839. 32, 111. I. 1840. 171, 172, 268. I. 1843. 62, 90, 223, 247—249. I. *Tanácsi Iktatókönyv*, 1847/3690. szám, 1850/43. szám.

Irodalom: Balogh: Kvár. 38. Bíró: EMű, 141. Jakab: Kvár. III. 591—592, 699. Kelemen Lajos: A kolozsvári Szent Mihály templom tornyai. A kolozsvári Szent-Mihály egyház. *Emlékfüzet az 1924. október 2—12. harangszentelési ünnepségek alkalmával.* Cluj, 1924. 26—36. ML. I. 42.

Andrásosfszki András. Harangöntő. 1802-ben a Magyar kapun kívüli telke bővítését kéri.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.—polit.* 1802. 524. I.

Legid. Andrásosfszki Dániel (†1806 előtt). Harangöntő. 1806-ban özvegye azt kéri, hogy házat mentesítsék a katonatartástól, ezzel egyidejűleg ígéri, hogy id. Andrásosfszki Jánosnéval a város vízipuskáját rendben tartja.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.—polit.* 1806. 467—468 I.

Id. Andrásosfszki Dániel (†1827). Harangöntő. Neve Andreasoŧtzy, Andrásosfszki, Andráschofchy és Andráschofszki formában is szerepel. 1811-ben evangélikus részről centum-paternek javasolják, de csak 1815-ben választják meg. 1816-ban subperceptornak javasolják, de kibukik a szavazásnál. Ezt a tisztséget 1820-ban vállalja el. 1825-ben mint a Külső-Magyar utca kapitánya nem tett eleget kötelességének, s ezért a tanács megrója. 1827-ben már özvegyét emlegetik. Kezesség- és adósság-ügyben neve többször szerepel a városi jegyzőkönyvben.

1805. Kolozsvár, a Toldalagi—Korda ház konyhájának vízvezetékcsöve és a palota kútja. Ez utóbbit Andrásosfszki Jánossal együtt készíti.

1806. Uo., a gubernátoréhoz hasonló víznyomó masinát szerel fel.

1807. Szamosújvár, az örmény nagytemplom harangja.

1808. Kolozsvár, vízipuskát készít a városnak.

1809. Uo., a Toldalagi ház kútjához rézcsövet csinál.

1812. Uo., Halmágyi Istvánnak két pár gyertyatartó.

1817. Uo., az evangélikus templom kis harangja.

1818. Uo., a Szent Mihály templom nagy harangja, Efraimmal együtt.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, szerződések: 1805. VIII. 11. 1805. X. 3. 1806. IX. 21. 1809. VI. 26. IV. Reg. Fasc. 139. *Prot.* 1809. III. 22, 48. KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.—polit.* 1808. 412. I. 1811. 630. I. 1812. 441—442. I. 1815. 26. I. 1816. 13. I. 1825. 299. I. *Prot. Jurid.* 1818. 1019, 1224. 1822. 894. I. 1823. 44, 909. I. 1824. 55. I. *Prot. Centumv.* 1816. 3. I. 1820. 20, 21, 23. I.

Irodalom: Jakab: Kvár. III. 382, 877. Uő.: Kolozsvár története világosító rajzai. Buda, 1870. 7. Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. II. Szamosújvár, 1902. 29.

Id. Andrásófszki János. Harangöntő. 1789-ben Kolozsvárnak 200 forintot érő víztölvő „masinát“ készít, amiért a Magyar utcai kiskapun kívül műhelynek való helyet kap. 1801 és 1804 között a beszercei tanács követeli rajta vagy talán a fián, hogy a megrendelt vízipuskát készítse el. Özvegye 1806. június 18-án azt kéri a tanácstól, hogy házát a katonatartástól mentesítse, ezzel szemben ígéri, hogy legid. Andrásóvszki Dánielnével együtt a város vízipuskáját jó karban tartja. Fia ugyanezen a napon adja be a város vízipuskájának javításáról szóló költségvetését, tehát már önálló mesterként szerepel.

1779. Kolozsvár, minorita templom, harang.

1784. Aranyosrákos — Vălenii de Arieș —, unitárius templom, 4 mázsás harang.

1796. Kolozsvár, unitárius templom, két harang.

1798. Uo., jezsuita templom, kis harang.

1799. Uo., Magyar utcai ref. templom, két harang.

1800. Uo., jezsuita templom, két nagy harang.

Forrás: KÁLt. KVLt. Na 1789/608, 1789/842. *Prot. Oec.-polit. 1801.* 173. 1. 1802. 69. 1. 1804. 407, 827. 1. 1806. 467—468. 1. Torda—Aranyos megyei unitárius generális vizitációs jegyzőkönyv, 1818. 108. 202—203. 1.

Irodalom: Jakab Elek: Kolozsvár története világosító rajzai. Buda, 1870. 6—8, 9, 12, 13, 15.

Asztalos Boka János. Az 1770-es összeírásban újházasként szerepel, és 18 forint taxát fizet. 1775-ben kontár német asztalosok ügyében jár el. 1797-ben pere van a város előtt, mivel házában elveszett egy ott megszálló ember 44 forintja. Felesége emiatt az adósok börtönébe kerül.

1775. Szucság — Suceagu —, ref. templom mennyezete.

1777. Kolozsvár, Rédey Mihály építkezéseinél dolgozott.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512. *Prot. Jurid. 1797.* 129, 145. 1.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 174. Balogh: Kvár. 31. Bíró: GerTK. 92.

Barth Szakáll Ferenc. Asztalos. 1703-tól többször választják céhmesternek, utoljára 1726-ban. 1712-ben őt küldik a megyesi országgyűlésre, ahol a céh jóváhagyott szabályzatát olvasták fel. Neve rajta van „A kolozsvári kőfalak, Bástyák reparatiojáról és befédéséről lőtt Investigatiók“ című, 1718. május 21-én kelt iraton is.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 562.

Irodalom: Jakab: Kvár. III. 36—38, 95, 145—146. 1.

Bähr, Johann Christian. Asztalos.

1773, 1775, 1776—1777. Hadad, Wesselényi kastély, ajtók, ablakok. Húsz aranyért pádimentumozza a kastély termeit, 12 császáraranyért két almáriumot csinál.

1777. Kolozsvár, Rédey Mihály építkezései.

Forrás: AkadLt. *A Wesselényi család levéltára, szerződések: 1773.* X. 10. 1775. VI. 10. 1776. XL 14. 1777. II. 4.

Irodalom: Bíró: GerTK. 92.

Beregszászi Péter. Fa-, réz- és betűmetsző. 1768—81 között a Kolozsvári Ref. Kollégium nyomdájában dolgozott. Pataki Sámuelnek, a nyomda felügyelőjének számadásában szerepel, mint aki külön díjazásban részesült az „Aesopus figurák metszéséért“.

Irodalom: Jakab: Kvár. III. 317. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 76. (Lásd a mellékelt bibliográfiát.)

Legid. Bertleff János. Rézműves. 1756-ban a céhes mesterek között szerepel.

Irodalom: Jakab: Kvár. III. 280.

Brandstätter (Brankster), Rubrecht. Ács. 1714-ben költözött Kolozsvárra Salzburgból.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 696.

Id. Burger Ferenc. Építőmester. 1799-ben panaszolnak rá épületfa-vásárlás miatt. 1804-ben Fodor Mihály kőművessel földet cserél, és Hantz Annával perel. 1805-ben arra panaszol, hogy egész télen fizetett kőművését, Schlager Antalt elcsalták tőle, pedig munkásra van szüksége. 1806-ban Josef Lederrel épületfák miatt perel, amikor Burgert rossz, gaz, részeges és veszekedő embernek jellemzik. 1808-ban ismét megszökött legényei miatt panaszol 1810-ben egy katona megveri. 1811-ben a téglavetés miatt gyűlik meg a baja a várossal, de a Gubernium pártjára kel. 1811 és 1814 között sok pere van. 1815-ben a torspont alól kér felmentést, mivel állatot csak saját munkája megkönnyítésére tart. 1816-ban a szőlőpásztor meglövi, s kártérítésért perel. 1817 és 1823 között sok építéssel kapcsos-

latos pere van. 1824-ben telekkiegészítést kér 1825 és 1829 között a szováti — Suatu — eklézsia perel vele a templomjavítás miatt. 1830-ban azt kéri, hogy fiát engedjék el a katonaságtól. 1834-ben a hídelvei fertály kapitánya 1837-ben tiltakozik az ellen, hogy a fia által megölt béresné temetési költségeit rajta hajtsák be. Két háza van, egyik a Hóstátban a királyi sóút mellett kőből és cseréppel fedve, a másik az Óvárban. Ez utóbbival a katonatartás miatt sok baja volt. 1841-ben özvegye gyermekeivel osztozik.

1818. Kolozsvár, Jó Dénesnek épít.

1820. Uo., Balogh Mihály kovácsnak épít.

1825 előtt Magyarországot, a ref. templom renoválása.

1828. Kolozsvár, Bodnár Mihálynak a barompiac mellett levő házát építi.

1836. Uo., Rédey Jánosnak épít.

1836 előtt, Uo., Pap József házát teljesen újraépítette.

1839. Uo., egy bizottság tagjaként a Közép kapu tornyáról jelent.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.-polit.* 1799. 1003. 1. 1805. 434. 1. 1806. 630. 1. 1808. 621, 838. 1. 1810. 700. 1. 1811. 334, 461 590. 1. 1814. 189, 675. 1. 1815. 162. 1. 1816. 165. 1. 1818. 637. 1. 1819. 379. 1. 1823. 107, 924. 1. 1828. 611. 1. 1829. 44—45, 206. 1. 1830. 137. 1. 1834. 393. 1. 1836. 121, 1027, 1145 1. 1841 722. 1. *Prot. Centumv.* 1810. 13. 1. 1839. 32. 1. *Prot. Jurid.* 1804. 398, 519, 561. 1. 1806. 752. 1 1811 113. 1. 1812. 1384. 1. 1814. 69, 115, 205. 1. 1817. 957. 1. 1818. 594, 705, 735. 1. 1820. 429, 491, 1009-1010, 1573. 1629. 1. 1822. 572. 1. 1824. 615. 1. 1825. 354, 757. 1. 1826. 535. 1. 1828. 1034. 1. 1829. márc. 6-i sessio. 1829. 201, 537. 1. 1831. 1081 1. 1837. 150 172, 283, 351, 393, 436, 449, 450, 637, 652. 1. 1839. 110. 1. — A Ref. Egyházkerület Kolozsvári Gyűjtőlevéltára. A Főkonzisztórium levéltára, 1825. 334. szám.

Christian, Josef. Kőműves.

1785. Kolozsvár, a Szent József szeminárium épületeit becsüli meg más mesterekkel együtt.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. 2147. szám.

Csorna István. Ács.

XVIII. sz. közepe, Bonchida, Bánffy kastély, a lovarda ácsmunkáját végezte.

Irodalom: B í r ó: SZMt. 25. Uő.: A bonchidai Bánffy kastély. Cluj, 1935. 22.

Csűrös Antal (Nagykászoni) (†1843). Szobrász és aranyozó. Hoffmayer Simon tanítványa, valószínűleg sok lappangó empire síremlék és templomi felszerelés készítője. 1809-ben egy szárazmalom modelljét mutatja be a városnak, amit saját telkén, saját hasznára óhajtana felállítani, de szükség esetén a városnak is rendelkezésére bocsátaná. 1810-ben házvásárlásnál elmaradt 1300 forintért perelik. 1811-ben ő perel azért, hogy házát adják birtokába. 1811-ben és 1812-ben nála maradt zálogokat akar elárverezni. 1814-ben a testvérével, Józseffel együtt hamis kétforintos „váltóleveleket“ készített, amiért elfogják, vagyónát 1120 forint értékben felleltározzák, de kezeség mellett egyelőre feleségénél hagyják. Kolozsvár ragaszkodik hozzá, hogy itt és ne Vásárhelyen ítéljék el. 1815-ben azt kéri a várostól, hogy a vasat vegyék le róla, és engedjék dolgozni, mert sok felvállalt munkája van, de nem adnak helyt kérésének. 1816-ban már a szamosújvári várban raboskodik. 1817-ben a Gubernium rendelkezik vagyona felől, hogy azt Veresmartra — Roşia — költöztött feleségének adják ki, mert a gyermekeket nem lehet a javakból kirekeszteni. Csűrös a börtönben is fáragott. 1819-ben szabadult ki. 1821-ben a császárlátogatás emlékére felállított emlékoszlop kőfaragó-munkáját magának kéri. 1823-ban a megbízást meg is kapja a császári pár mellképeknek és a „génuszoknak“ kifaragására. Munkájával azonban nem voltak teljesen megelégedve, mert közben állandóan azt tárgyalja a tanács hogy kivel csináltassa meg a mellképeket. A „génuszokat“ ugyan átvették tőle, de 1831-ben mint nem megfelelőket visszaadták neki, és kártérítést lövetettek értük. 1824-ben 500 forintot érő örökségének becsülelét kéri, 1827 és 1844 között Stritzki Antal kőfaragóval illetőleg özvegyével van hosszadalmas pere közös kőbányájuk jövedelme miatt. 1828-ban a bányát az Aedilis Directio igazgatója, Thallinger felosztotta közöttük, s a nézeteltérés 1839-ig, Stritzki haláláig el is simult. Akkor Csűrös az özvegyen újra követelte férje állítólagos tartozását. Amíg ugyanis bányájuk közös volt, a köveket is közösen faragták, függetlenül attól, hogy melyikük használta fel szerződött munkájához. 1829-ben a temetőben sír- és emlékköveinek raktárhelyet kér, de nem adnak neki. 1832-ben a háza leég, újat kénytelen építeni, és hitelezőitől újévig moratóriumot kér. 1832-1837-ig Siménv Elek pereli, amiért gyéreszentkirályi udvarházához nem készítette el a megrendelt kőfaragó-munkát. 1834-ben ifj. Burger Ferencsel perel, amiért házát rosszul építette meg. Ugyanebben az évben a „barátok“ szomszédságában lévő, valószínűleg megterhelt kertjét eladták, s kéri a tanács-

tól, hogy mit csináltak az árával. 1835-ben azt kéri, hogy katona lakóját tegyék el tőle, „mivel kétszeri szerencsétlen leégése és házának újonnan való felépítése“ az immunitást megérdemli. 1836-ban centum-paterséget kér. 1839-ben orvosi bizonyítvánnyal igazolja beteges voltát és munkaképtelenségét, amiért a tanácstól taxaengedményt kér. Házát hitelezői kielégítésére el akarja adni. 1841-ben újra betegségére hivatkozva kéri a tanácsot, hogy Stritzki-féle perét a város küldje fel a királyi táblára. 1842-ben az emlékoszlopot felállíttató Topler Imre azt hányja a város szemére, hogy a Csűrös-féle sasokat még mindig nem adták el. 1843-ban a gör. kat. esperes néhai Csűrös Antal által eladott Páris utcai ház árából 100 forintot kér, mivel Csűrös 13 éve tartozik neki. Az özvegyet egyéb hitelezők mellett pereli a csiksomlyói — Şumuleu — zárda biztosa is. Csűrös Antal sógora volt Veress Mátyás festőnek. Ennek egyik leánya Kolozsváron lévén férjénél, itt is halt meg, s árvaít Csűrös mindenükből kifosztotta. Halála után a család Csűrösné pereli kártérítésért. Csűrös Antal vagy Mihály nevű testvére a Wesselényieknek Zsibón székeket és kis kocsit faragott, azon kívül nyergeket igazított.

1800. Szamosújvár, örmény nagytemplom mellékoltárai.

1802. Zsibó, Wesselényi kastély, tükörráma, asztal és vázák.

1802—1803. Szamosújvár, örmény nagytemplom, két homlokzati szobor és a 12 apostol szobra.

1803. Héderfája — Idrifaia —, Bethlen kastély, a szökőkút két átlótt nyakú címermadara.

1804. Szamosújvár, örmény nagytemplom, a szószéken levő bárány.

1805. Zsibó, Wesselényi kastély, két szobor és egyéb munkák.

1813—1814. Uo., Wesselényi kastély, emlékkő.

1814—1819. Szamosújvár, örmény nagytemplom, a galériákon levő faszobrok.

1819. Uo., a börtönkápolna oltára.

1820 után. Kolozsvár, Karolina-emlékoszlop, sasok.

1820 után. Uo., minorita templom, sasos szószék.

1824. Ótorda — Turda Veche —, ref. templom, szószék.

Forrás: AkadLt. A Zilahi Ref. Kollégium iratai, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 25, 44—46, 48, 51, 58, 73, 75, 78—79, 82, 84, 87, 88, 86; III. 35, 40. Iktári Bethlen-levéltár, Gyergyai Ferenc levele Bethlen Sámuelhez: Kolozsvár, 1803. IX. 27. KÁLt. KVLt. Prot. Oec.-polit. 1809. 938. 1. 1811. 33. 1. 1814. 665. 1. 1821. 803. 1. 1823. 335, 336—337. 1. 1827. 230, 481. 1. 1829. 572. 1. 1831. 83—86, 154, 531, 553. 1. 1832. 882. 1. 1833. 174, 1161, 1162—1163. 1. 1834. 148, 303, 1023. 1. 1835. 281. 1. 1836. 19. 1. 1839. 817. 1. 1842. 611, 857. L Prot. Jurid. 1810. 125, 140. 1. 1811. 294, 609. 1. 1812. 183. 1. 1814. 580, 744. 1. 1815. 135, 314. 1. 1816. 964. 1. 1817. 550, 1044. 1. 1823. 342. 1. 1924. 460. L 1827. 1140, 1361. 1. 1828. 1294, 1594, 1689. 1. 1829. 282, 380, 487, 685, 784. 1. 1830. 85, 317, 320, 445. 1. 1831. 529, 945, 1045, 1053, 1065, 1100, 1282. 1. 1832. 432, 451, 867, 1253, 1292. 1. 1833. 158, 750, 1024. 1. 1834. 249, 571. 1. 1835. 76. 1. 1837. 285. 1. 1838. 246, 611. 1. 1839. 284, 319, 401, 474, 536, 961. 1. 1840. 36, 83, 280, 353, 455, 632, 735, 951, 967, 1110. 1. 1841. 2, 53, 175, 183, 184, 213, 347, 356, 525, 541. 1. 1842. 384. 1. 1843. 271, 874 1/2, 1144. 1. 1844. 300, 921, 995, 1025. 1. 1845. 138. 1. Prot. centrumv. 1810. 4. 1. 1823. 65—66. 1. 1827. 61—62, 69. 1. Az ótordai ref. egyház levéltára, 1824. márc. 6-án kelt szerződés.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 85, 150, 181; II. 258. Balogh: Kvár. 39. Bíró: Kvár. 127. Bíró: SZMt. 24. Bíró: EMű. 150. Entz Géza: A székelyudvarhelyi r.k. templom. Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárából. 1943. 110. Jakab: Kvár. III. 713—715. Kelemen Lajos: A kolozsvári emlékoszlop (A Karolina téri emlékműről). Pt. 1925. 552—556. Lyka Károly: A táblabíró világ művészete. Bp., 1922. III. 20. Szongott K.: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. II. Szamosújvár, 1902. 28. ML. I. 483.

Csűrös József. Festő és aranyozó. 1811-ben tiltakozik az ellen, hogy Antal testvére a Külső-Farkas utca sarkán lévő házát az ő megkínálása nélkül eladta gr. Teleki József-nének. 1814-ben kétforintos hamis „váltólevelek“ készítése miatt elzárják és vagyonát felletározzák, ami 39 forint 35 krajcárt tett ki. 1823-ban és 1825-ben a város két öl tűzifát ad neki, valószínűleg a Redoute-ban végzett munkájáért. 1826-ban 10 évi házbéért perelik. 1843-ban 100 forintért pereli a gör. kat. esperes.

1803. Zsibó, Wesselényi kastély, tükör ét asztalok aranyozása, három „Nitsen“ és egy szoba aranyozása.

1804. Szamosújvár, örmény nagytemplom, szószékaranyozás.
 1815 körül. Székelykál, Nepomuki Szent János oltárkép.
 1818. Szamosújvár, örmény nagytemplom, József a gyermek Jézussal, oltárkép.
 1819. Uo., örmény nagytemplom, a szószéket aranyozza újra.
 1823. Kolozsvár, a Közép kapu órája számlapját festi ki.
 1825. Uo., a Redoute-ban szobafestő-munkát végez.
 1828. Ótorda, a ref. templom szószékkoronája.

Forrás: AkadLt. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 51, 54. KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1811. 636. I. 1814. 580, 744. I. 1826. 961. I. 1843. 271. I. *Prot. Oec.-polit.* 1814. 665. I. 1825. 223, 225. I. *Prot. centumv.* 1825. 192. I. 197. I. *Az ótordai ref. egyház levéltára*, 1825 decemberében és 1826. márc. 26-án kelt szerződés.

Irodalom: Bíró: Kvár. 127. Lyka Károly: A táblabíró világ művészete. Bp. 1922. III. 29. Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. II. Szamosújvár. 1901. 28.

Csűrös Mihály. Festő és szobrász. 1810-ben testvéreinek, Veress Mátyás festő özvegyének érdekében kérvényez. 1823-ban személyleírását köröztetik.

1803. Zsibó, Wesselényi kastély, 122 forintot érő munka.

1808—1811. Kolozsvár, Toldalagi—Korda ház, ablakrácsokat, ajtókat, kapukat fest címert és feliratos követ farag, a címert és a rostélyok betűit aranyozza.

1811. Sülelmed, a templom mennyezetét festi meg.

1815. Székelykál, kat. templom, Nepomuki Szent János-oltár, a régi oltár renoválása.

Forrás: AkadLt. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 52, 53. *Iktári Bethlen-levéltár*, IV. Reg. Fasc. 139; *Prot.* 1808. II. 16, 19 21 22. 1809. III. 21, 24, 29, 31, 35, 39, 44, 45, 48, 49. 1810. I. 13, 18. 1811. I. 17—18. 1811. II. 5, 7; szerződés: 1808. VIII. 15. 1808. VIII. 19. KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.-polit.* 1810. 30, 451.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 181. II. 92, 146, 263. Bíró: Kvár. 127, 128. Bíró: EMű. 151. Kelemen Lajos: Csűrös Mihály oltárképkészítő piktor. M. 1912. 52—54. Uő.: A kolozsvári gróf Toldalagi és Korda palota. MSz. 1927. 5. sz. 5—12. Lyka Károly: A táblabíró világ művészete. III. Bp., 1922. 20—21. NN.: Hoffmayer Simon. M. 1909. 411. Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. II. Szamosújvár, 1901. 28. ML. I. 483.

Czittner Mihály. Asztalos. Az 1770-es összeírás ideién több legénnyel és inassal dolgozik, s taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják.

Forrás: KVLt. KÁLt. Fasc. II. No. 1512.

Czoll, Fridericus. Kőműves. Az 1770-es összeírás idején taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512.

Deitel Ignác († 1826). Üveges. Sokat dolgozik a városnak. 1813-ban a koldusok inspektorának nevezik ki. 1820-ban divizornak jelölik, de nem választják meg, ugyanakkor Füzi Mihály helyére kerül allodiális perceptornak. 1822-ben centum-pater lesz. 1826-ban a többi üvegesel tiltakozik az ellen, hogy Károlyi gróf üvegraktárakat nyisson a városban. Ebben az évben meg is hal.

1809—1811. Kolozsvár, Toldalagi—Korda ház, üvegesmunka.

1810. Uo., a Redoute-beli építéseket vizsgálja felül egy bizottság tagjaként.

1811. Uo., Bánffy Zsuzsanna csillárait igazítja meg.

1811, 1812. Uo., a Redoute csillárait, tükeit és fali gyertyatartóit igazítja meg.

1814. Uo., a Telekieknek dolgozott.

1815. Uo., a katonakórház számára dolgozott.

1818. 1822. Uo., Wesselényi István házának üvegezése.

1820. Uo., a Redoute hátsó frontjának üvegesmunkája.

1821. Uo., a város malmánál dolgozott.

1825. Uo., a Redoute újabb kicsinosításán dolgozott.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, *Prot.* 1809. I. 5. I. 1809. II. 20. I. 1809. III. 6, 38, 42, 49. I. 1811. II. 2. I.; specificatio: 1811-ből, hónap és nap nélkül. *A Teleki család kendilónai levéltára*, elszámolás: 1814. XII. 11. Wesselényi-levéltár, conto: 1822, hónap és nap nélkül. KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1807. 2255, 2676. szám. 1816. I. 1813. 1822. 57. I. *Prot. Oec.-polit.* 1809. 137. I. 1811. 98, 161, 394. I. 1812. 46, 142. I. 1813.

192, 358. I. 1814. 147, 181. I. 1815. 61. I. 1916. 55. I. 1817. 67. I. 1821. 521 I 1825 223. I. 1826. 551. I. Prot, *centumv.* 1810. 29. I. 1820. 39, 131, 159—160. I. 1826. 82. I.

Edlinger, Josef († 1780). Kőfaragó. Az 1770-es összeírás idején a külvárosban lakik s taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják.

1770—1780. Kolozsvár, a Bánffy palota kőfaragó-munkájában vett részt.

1776. Hadad, a Wesselényi kastély bejáratának postamenseken álló urnáit, a kerítés pilléreinek kőlapjait és gombjait faragta, valamint lépcsőköveket és vízlevezető csöveket készített.

Forrás: AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1776. VII. 4. *Iktári Bethlen-levéltár*, Generalis Computus, 1777—1780. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512.

Eikler Ferenc. Kőműves. 1799-ben a marosvásárhelyi tanács előtt pere van Szőkefalvi Nagy Lőrincsel.

Forrás: KÁLt. KVLt. Prot. *Jurid.* 1799. 147, 172. 1.

Elikh, Johannes Christoforus. Lakatos. Bécsből költözött Kolozsvárra, ahol az 1770-es összeírás „juratus civis“-ként emlegeti. Ugyanitt taxafizetés szempontjából az utolsó, hatodik kategóriába sorolják.

1776. Kolozsvár, Rédey Mihály építkezéseinél dolgozott.

Forrás. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512.

Irodalom: B í r ó: GerTK. 92.

Filippus. Kőműves. 1745-ben az obsitos németek összeírásában szerepel, és D. Istvánnál lakik több más mester társaságában.

Forrás. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941.

Foris, Andreas. Ács. 1745-ben az obsitos németek összeírásában szerepel, és D. Istvánnál lakik több más mester társaságában.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941.

Foris József. Ács. 1796-ban igaztalanul vádaskodik a Gubernium előtt az öreg mesterek ellen.

Forrás: KÁLt. KVLt. No. 1796/431.

Frónius János (†1820). Asztalos. 1802-től céhmester, 1810-ben első céhmester. 1806 és 1810 között Steinbach János asztalossal van becsületsértési pere, panaszol az asztaloslegényekre, és nevelt gyermekei örökségét kéri magának. 1814-ben katoná lakójával van nézeteltérése. 1815-ben mint centum-pater tiltakozik az ellen, hogy katonát szállásoljanak be hozzá. 1820-ban Wesselényi Istvánt pereli ki nem fizetett munka miatt. 1820 végén hal meg. Elárverezett szerszámaait Paksi Sándor asztalos veszi meg.

1798. Drág, az újonnan renovált Wesselényi udvarház asztalosmunkája.

1802. Kolozsvár, a Főtéren levő Kemény ház asztalosmunkájának becsűje.

1809. Zsibó, a Wesselényi kastély asztalosmunkája.

1810. Kolozsvár, egy bizottság tagjaként a Redoute-beli építkezéseket vizsgálja felül.

1820 előtt. Uo., a főtéri Wesselényi ház asztalosmunkája.

Forrás. AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1798. III. 15. *Kemény Sámuel gyűjteménye*, No. V. C. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 118. 1. *A Teleki család hosszúfalvi levéltára*. Krausz Mária levele: 1807. VI. 18. KÁLt. KVLt. Prot. *Jurid.* 1806. 785. I. 1807. 86. szám. 1808. 1068. 2214. szám. 1820. 105, 254, 502—503, 711—712, 749, 1310, 1532. I. 1821. 456, 866, 1325. I. 1810. 843, 920. I. 1814. 964, 1143. I. 1815. 591. I. Prot. *centumv.* 1810. 29. I.

Füzi (Fizi) Mihály († 1822). Asztalos. 1805-ben volt legényét, Almási Sámuel pereli adósságért, ugyanakkor feleségére is panaszol. 1805-től hosszú éveken keresztül sokat dolgozik a városnak. 1808-ban Tordára szökött legényeit akarja visszahozni. 1809-től Guth András asztaloslegénnyel van évekig tartó pere. 1809-ben ő a céh egyik mestere. Ebben az évben földfoglalás miatt panaszol. 1811-ben a céh megbünteti a Guth-féle vita miatt. 1812-ben a quartélymesterre panaszol. 1814-től 1820-ig allodiális perceptor. 1820-ban divizornak választják meg, és lemond a perceptorságról. 1822 decemberében özvegyét emlegetik. Háza a Szentegyház utcában volt.

1799—1802. Kolozsvár, a Református Kollégium és a tanári lakások asztalos munkája.

1803. Uo., Toldalagi—Korda ház, berendezés.

1810. Uo., a komandírozó generálisnak dolgozik.

1810—1812. Uo., a Redoute-terem padlója, ajtók, ablakok és almárium.

1813. Uo., a város számára egy katonamértéket és egy erdmérő táblát készített.

1814. Uo., a francia órásnak készített szekretert.

1820. Uo., a Redoute hátsó frontjának asztalosmunkája.

1821. Uo., a város malmához ajtókat és malomeszközöket állít össze.

Forrás: AkadLt. *A Teleki család sáromberki levéltára*, limbus. *Iktári Bethlen-levéltár*, szerződés: 1803. IV. 20. *Prot.* 1803. 12. 1. KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1805. 677, 772, 898, 1145, 1426, 1641. szám. 1806. 341, 460. 1. 1811. 19. 165. 1. 1812. 517. 1. 1820. 57. 1. 1824. 459 1. 1825. 942—943, 1200. 1. *Prot. Oec.-polit.* 1801. 176. 1. 1808. 463. 1. 1809. 258, 346, 845, 956. 1. 1810. 264, 347, 416, 577, 694, 746, 840. 1. 1811. 10, 53, 77, 167, 408. 1. 1812. 46, 217. 1. 1813. 122, 462. 1. 1814. 348, 475, 488, 523, 1085. 1. 1820. 345. 1. 1821. 477, 510, 521. 1. 1822. 644. 1. 1823. 343. 1. 1824. 429. 1. *Prot. centumv.* 1820. 39, 159—160. 1.

Gindtner, Franz (Kinthner). Kőművespallér. 1729-ben született; jómódú polgár és keresett mesterember. Az 1770-es összeírás idején taxafizetés szempontjából az igen ritka harmadik kategóriába sorolják. 1775-ben a városi tanács határozata értelmében Király utcai házát kénytelen volt lekötni Wesselényi Farkasnak, mivel a nála megkezdett építkezéseket sem Hadadon, sem Zsibón nem fejezte be. Ez időben „Kays. Königl. Fortificationis Maurer Palier“-nek írta magát. 1779 és 1785 között Rédey Mihállyal pereskedik elmaradt járulékaik miatt mint Belső-Közép utcai lakos. 1792-ben a tordai katonai raktár összeomlott épületeiért a Katonai Fő-Hadikormányzóséggel gyűlt meg a baja.

1757. Kolozsvár, Bánffy Farkas Kis-Sikátor melletti főtéri házának renoválására szerződik.

1762—63. Uo., Bánffy Farkas özvegyének főtéri házát építi újra.

1769 körül. Uo., a főtéri Rédey házat építette.

1772. Zilah, Wesselényi Farkas házának felépítésére szerződik.

1772. Hadad, Wesselényi kastély, tervmódosítás.

1774. Kolozsvár, a Bethlen Adám generális házának felépítésével kapcsolatos tanúvallatásban szerepel.

1775. Uo. akadémiai (jezsuita) templom renoválása.

1778. Uo., a Rédey ház felülvizsgálata.

1783. Erzsébetváros, örmény nagytemplom építése.

1785. Kolozsvár, a Szent József szeminárium épületeinek becсúját készíti másokkal együtt.

1789. Uo., Koronkai Dániel házának becсúje.

1792. Torda, katonai raktár építése Überlacherrel együtt.

1795. Magyarfenes, Bornemisza Anna udvarházának becсúje.

Forrás: AkadLt. *Bánffy-levéltár*, Fasc. CLX/9. No. 5, 6. *Wesselényi-levéltár*, szerződések: 1772. III. 1. 1772. XI. 20; periratok 1775-ből. *A Jósika család hitbizományi levéltára*, tanúvallatás: 1774. IV. 6; becсülevél: 1795. VI. 24. *A Teleki család hosszúfalvi levéltára*, becсülevél: 1789. X. 17. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512., 1901, 1920, 1943, 2147; No. 1792/127; No. 1795/283. *Prot. Jurid.* 1780. 231, 414. 1. 1781—1783. 61. 1. 1785. 41. 1., valamint a 126. számú üggydarab.

Irodalom: Ávedik Lukács: Szabad kir. Erzsébetváros monográfiája. Szamosújvár, 1896. 97. Bíró: EMű. 119. Bíró: Kvár. 119. Bíró: GerTK. 92. Bíró József: A zsibói kastély. Emlékkönyv Gerevich Tibor születésének 60. évfordulójára. Bp., 1942. 11.

Gold Ferenc (†1822). Építőmester. Magyarországról 1799-ben jött Kolozsvárra. 1816-ban kéri a tanácsot, hogy eskesse be a városi polgárok közé. Kérését teljesítik, mivel „jó Characterű“ ember. 1817-ben Diószegi Sámuel ácspallérral együtt „mint jó birtoku“, akiknek visszatérésében bízni lehet, „Románországba“ kérnek útlevelet maguknak. 1819-ben centum-paternek jelölik, de nem választják meg. 1821-ben újra javaslatba kerül a neve. 1822-ben meghal. Halála után felesége sokat perel Endrödi Mihály kőművessel és Váradai Sámuellel, aki építési hátralékát nem akarja kifizetni.

1816—1820. Alamor, a Teleki udvarház renoválása.

1817. Kolozsvár, Kemény Sámuel és Teleki Imréné építésbeli nézeteltérése kapcsán mond szakvéleményt.

1820—1822. Kendilóna, gazdasági épületet készít a Teleki kastély mellé.

1821. Nagynyulás, a Teleki udvarház javítása.

1822. Nagyenyed, Váradai Sámuelnek emeletes házat épít.

1823 előtt. Gyeróvásárhely — Dumbrava —, Berzenzei János udvarházát építi.

Forrás: AkadLt. *A Teleki család kendilónai levéltára*, szerződés: 1817. VII. 28. 1820. VII. 15, 1821. V. 18; nyugta: 1816. XII. 25. 1318. I. 7. 1818. III. 1. 1818. IV. 19. 1818. V. 17. 1818. VII. 7. 1818. VIII. 10. 1818. IX. 3. 1818. I. 18. 1820. XII. 28. 1821. VIII.

15. 1821. XL 27. *Berzenczei-levéltár*, nyugta: 1823. VI. 11. (ez utóbbi vagy a feleségétől származik, vagy hamis a dátuma). KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.-polit.* 1816. 619. I. 1817. 350. I. 1819. 398—399. I. 1821. 91. I. *Prot. Jurid.* 1821. 1611. I. 1822. 82—83. 1209—1210. 1332. I. 1825. 19. I. *Prot. centumv.* 1821. 7. I.

Irodalom: B í r ó: GerTK. 22, 90.

Grassler (Grässler, Graszier), Georg. Festő és szobrász. Az 1727-es idegen-összeírás szerint 1721-ben Bajorországból jött mint kiszolgált katona. A konskripció szerint jövedelmet a jezsuitáktól kap. Kezdetben az Óvárban lakik, de 1740-ben már a templom körüli áruboltok lakója. A század derekán annyira elszegényedett, hogy adóját sem tudja fizetni. Az 1760—61-es adókönyvben — ahol utoljára szerepel — nevet az „opifices miserabilis in Civitate“ című fejezetben találjuk meg. Működésének virágkora a 20—30-as évekre esett.

1721 után. Kolozsvár, a jezsuitáknál dolgozott.

1734. Uo., Szent Mihály templom, aranyozás, festés és márványozás.

1740. Uo., a Három királyok oltárát aranyozza — rosszul.

1751. Uo., a városnak dolgozott valamit, s ebből akarja kifizetni adóját.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19. és anexa; Fasc. II. No. 696.

Irodalom: B í r ó: SZMt. 31—32, 53. Garas: MFest. 220. Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Cluj, 1936. 39. Jakab: Kvár. III. 958. Kelemen Lajos: A kolozsvári piaristák temploma. Pt. 1924. 189—194.

Grimmer Péter. Építőmester. Feltehetően kolozsvári származású nemesember. 1729-ben házat vett a Piac tér nyugati során, mely 1738-ban a jezsuiták tulajdonába ment át. Egy 1738-ból való számadáskönyv szerint Grimmernek a Belső-Monostor utcában volt háza — ez után nagy adót fizetett —, s egy majorja a Külső-Közép utcában. A Szent Mihály templom Három királyok oltárának felállítása az ő adományából történt.

1750—1753. Bonchida, lovardát és istállót épít, az elsőt 2000, a másodikat 1300 forintért.

1752. Válaszút, istállót és vendégfogadót épít.

1754. Kendilóna, megvizsgálja a Teleki kastély falait és boltozatát.

Irodalom: B í r ó: SZMt. 21, 22. B í r ó: GerTK. 21, 88. B í r ó József: A bonchidai Bánffy kastély. Cluj, 1935. 22.

Gutschka (Kuczka, Kucskov), Andreas. Kőműves. 1726 körül Szászországból került Kolozsvárra, „cum Palsiano regne venit“.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 675, 696.

Gyergyai Mihály (1747—1828). Ötvös. Rézmetsző próbalapját 1768-ban készíti. Ötvös mintarajzai az 1767—1768 közötti időből valók. 1796-ban rajzolt egy vörös kréta apostolfejet. Jó másolat.

Forrás: Kolozsvári Egyetemi Könyvtár, Kéziratok, 161. szám.

Irodalom: Kelemen Lajos: Régi ötvös rajzlemlékek Kolozsvárt. *Kolozsvári Hírlap*, 1916. január 4. szám. B í r ó Béla: A kolozsvári normál rajzoda. *Erdélyi Helikon*, 1943. 393. I.

György Mihály. Pléhes. 1832-ben kontárokkal épített színt magának.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.-polit.* 1832. 12, 114—116, 235.

Gyulai László. Ötvös és rézmetsző. Régi ötvöscsalád tagja. 1760-ban és 1774-ben céhmester. 1770-ben taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolták. Kéjzeje GL. Két metszete ismeretes.

XVIII. sz. közepe. Kolozsvár, Szent Mihály templom nagy monstrancia, Szakáll Jánossal együtt, valamint egy régi kehely átalakítása.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II; No. 1512.

Irodalom: B í r ó: SzMt. 34—35, 63. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 135. (Lásd a mellékelt bibliográfiát.)

Haltrich, Johannes. Lakatos.

1762. Kendilóna, a Teleki kastélyban végez lakatosmunkát.

Irodalom: B í r ó: GerTK. 21.

Hammar, Johannes. Kőfaragó. 1720-ban Schwalbachból jött Kolozsvárra, ahol kezdetben a Belső-Magyar utcában lakott, 1756-ban azonban az Óvárban volt 250 forint értékű háza. Neve sokszor szerepel az anyakönyvekben.

XVIII. század első fele. Kolozsvár, a Szent Mihály templom tornyához kőfaragómunkát végez.

1747. Kendilóna, a sörfőző lépcsőit faragja.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1193.

Irodalom: B í r ó: SzMt. 18, 41. B í r ó: GerTK. 21, 88. B í r ó: Kast. 56.

Hammer, Josef. Kőfaragó. Johannes Hammer fia. 1726. október 29-én keresztelik. Az 1770-es összeírás idején „Syndicus protector“, van háza, és taxát nem fizet. 1777-ben a „centrum viralis communitas“ tagja. 1787-ben a kirurgussal perel, ahol „K.R.P.P. Franciscanorum ovariensium Sindicus“-nak titulálják. Később hosszá örökösödési pere van a város előtt. Veje Johannes Reich üveges.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512. *Prot. Jurid.* 1787. 250, 783. I. 1788. 37, 583. I. 1799. 221. I. 1800. 178. I. 1802. 312, 735, 859. I. és 859. szám. *Prot. Oec.-polit.* 1765—1798. 146. I.

Irodalom: B í r ó: SzMt. 18.

Hammer, Konrad. (†1748). Kőműves. Az idegen-összeírás adatai szerint 1719-ben a tanács hívására Schwalbachból jött Kolozsvárra a város falainak megerősítése végett. Az anyakönyvekben azonban már 1717-ben keresztszülöként szerepel. A monostori városrészben saját házában lakott, polgári esküt nem tett. Neve az anyakönyvekben sokszor előfordul.

1718—1720. Kolozsvár, jezsuita akadémiai templom építése.

1728—1748. Marosvásárhely, plébániatemplom építése.

1728, 1734—45. Kolozsvár, ferences templom újraboltozása és tornyának felépítése.

1734. Uo., a Magyar és Torda utcai bástyák reparációja.

1742—1744. Uo., a Szent Mihály templom tornya.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 675, 753.

Irodalom: B a l o g h: Kvár. 33. B í r ó: GerTK. 25, 95. B í r ó: SzMt. 17—19, 41.

Hancz, Johannes (Kőfaragó Hancz János). Kőfaragó. Az 1728-as számadáskönyvben tűnik fel a neve az Óvár lakói között. A Hancz név még az 1745-ös idegen-összeírásban is előfordul.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941.

Irodalom. A g g h á z y : Szobr. I. 227. B í r ó: SzMt. 19.

Hancz, Michael. Asztalos. Neve az obsitos németek összeírásában szerepel 1745-ben. Ekkor D. Istvánnál lakott több más mesterember társaságában.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. 941. szám.

Irodalom: B í r ó: SzMt. 20.

Id. Harai József. Asztalos. 1799-ben céhbe lépéséről a Gubernium kimerítő tudósítást kér, mivel azt megelőzően meghagyta a céhnek, hogy amíg remeklő esztendejét ki nem tölti, ne vegye fel tagjai sorába. Mestere Steinbach volt. 1802-ben lakásügy révén merül fel a neve. 1818-ban peres ügye van. 1822-ben feleségül veszi Gold Ferenc kőművespallér özvegyét. 1821-ben József fiának, 1825-ben Antalnak kér testimoniumot a vándorláshoz. 1829-ben hitelezőitől kér fizetési haladékot. 1830-ban elcsalt legényei miatt panaszol. 1832-től 1838-ig gyámfia, Gold Franzi ügyében kérvényez.

1809, 1810. Kolozsvár, Toldalagi—Korda haz, a bútorzat egy részét készíti.

1813. Zsibó, Wesselényi kastély, néhány bútordarab.

1815. Kolozsvár, a városnak dolgozik.

1833, Uo., Teleki Lászlónak 225 forint értékű munka.

1846. Uo., a királyi biztos számára készít bútorokat.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, *Prot.* 1809. III. 38. I. 1810. II. 2. I. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, III. 20. I. *A Teleki család hosszúfalvi levéltára*, nyugta: 1833. III. 8. 1833. III. 16. 1833. VIII. 8. 1833. XII. 20. KÁLt. KVLt. No. 1798/283. *Prot. Oec.-polit.* 1799. 9. I. 1802. 133. I. 1824. 746. I. 1825. 364. I. 1830. 273. I. 1846. 818, 1098. I. *Prot. Jurid.* 1815. 732. I. 1818. 336, 410. I. 1822. 977. I. 1828. 71. I. 1829. 686. I. 1832. 647. I. 1833. 850, 1325. I. 1835. 397—398. I. 1838. 617, 703. I.

Hartmann Antal. Kőfaragó. A kolozsvári róm. kat. plébánia anyakönyvi adatai szerint 1773. március 31-én keresztelik. Apja Gottfried Hartmann. Háza a Belső-Magyar utca déli során volt, Bertleff rézművesé mellett. 1802-ben kéri a tanácsot, hogy lefoglalt lakóhelyiségeit szabadítsa fel. 1806-ban szántóföld-ügyben perelik. 1808-ban amiatt kérvényez, hogy testvéreinek ne adják ki örökségét, mert vesztegető. Ugyanebben az évben Bethlen Pálnéval van peres ügye. 1810-ben verekedésért börtönbe kerül, de Korda Anna kezesség mellett ki akarja szabadítani, hogy felfogadott munkáját elvégezhesse. Toldalagi László különben sokat perel vele, mert háza kőfaragó-munkáját nem készítette el időben. Ugyancsak ebben az évben felrobbanó puskaportól sérül meg az arca. 1813-ban Majer Ignác ellen kér végrehajtókat. 1815-ben újabb háromhónapi börtönt kap, de arra kéri a tanácsot, hogy azt ne télen kelljen leülnie, mert akkor „nevezetes házakhoz“ vállalt mun-

káit nem tudja elvégezni. 1817-ben az ellene elrendelt végrehajtás felfüggesztését kéri. 1821-ben özvegyét emlegetik.

1798—1811. Kolozsvár, a Toldalagi—Korda ház kőfaragó-munkájának egy része.

1798—1799. Uo., a Teleki ház hiányzó kőfaragó-munkája: erkélytartó oszlopok, urnák, felső párkány.

1804. Marosvásárhely, Kendeffy ház, 25 szekérnél több faragott követ készít.

1805. Koronka, Toldalagi kastély, kőfaragó-munka.

1808. Kolozsvár, Bethlen Pálnénak dolgozott.

1809—1811. Uo., Wesselényi ház: erkély és egy urna.

1813 előtt. Uo., ifj. Majer Ignác kőművespallérral dolgozott.

Forrás: AkadLt. *Teleki-levéltár*, szerződés: 1798. X. 3; elszámolás: 1799. IX. 12. *Iktári Bethlen-levéltár*, Reg. IV. Fasc. 139; specificatio: 1799. XX. 18. 1803. X. 18. 1804. VI. 26. 1805. X. 24. 1808. III. 8; nyugta: 1910. V. 6; elszámolás: 1807. XI. 24. 1911. XII. 6; periratok: 1804. X. 19. 1804. X. 22. 1804. XI. 26. 1805. V. 30; Prot. 1803. 18. 1. 1804. 4, 12, 18. 1. 1805. 7, 9, 20, 21, 23, 27, 51. 1. 1806. 2, 3, 7, 8, 11, 14, 16. 1. 1807. II. 1, 3. 1. 1808. I. 1. 1. 1808. II. 4, 13, 15, 17, 18, 19, 22, 23. 1. 1809. III. 15, 17, 18, 21, 25, 30, 31, 46, 47. 1. 1810. I. 10, 33. 1. 1811. I. 9. 1. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 116, 119. 1. III. 15. 1. KÁLt. KVLt. Prot. *Jurid.* 1802. 269. 1. 1804. 570, 617, 677. 1. 1805. 2452. szám. 1806. 160, 596. 1. 1808. 147. 1. 1810. 361. 1. 1811. 830. 1. 1812. 1436—1439. 1. 1813. 84, 143, 737. 1. 1815. 736. 1. 1917. 381. 1. 1821. 852. 1. Prot. *Oec.-polit.* 1802. 376. 1. 1808. 339, 430, 524, 630. 1. 1809. 570. 1.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 207. Bíró: SzMt. 24. Bíró: GerTK. 23, 91. Bíró: Kvár. 126.

Hartmann, Gottfried (†1789). Kőfaragó. Antal apja. 1730-ban született. A család Csehországból került Kolozsvárra 1729-ben. Az 1770-es összeírás idején háza nincs s taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják. 1781-ben a Belső-Közép utcai részben lakott. 1786—1787-ben arra kéri a városi tanácsot, hogy vizsgálja felül szomszédjának tűzveszélyes építkezéseit. 1795-ben özvegyének „nem régen épített“ Magyar utcai házait emlegetik.

1773. Hadad, Wesselényi kastély, az építkezés vicepalléra.

1777—1784. Kolozsvár, Bánffy palota, a kőfaragó-munka egy része.

XVIII. sz. második fele. Bonchida, Bánffy kastély, renoválás.

Forrás. AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, Franz Gindtner kőműves 1772. XI. 20-án kelt szerződése. *Iktári Bethlen-levéltár*, Generalis Computus, 1770—1780. KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 1512, 1943; No. 1795/306, 1795/371. Prot. *Jurid.* 1786. 419. 1. 1787. 581. 1.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 207. Bíró: Kvár. 126. Bíró: SzMt. 25. Bíró József: A kolozsvári Bánffy-palota és tervező mestere, Johann Eberhard Blaumann. Cluj, 1933. 10—11.

Hermann, Johann Peter. Asztalos. 1828-ban költözik Kolozsvárra a szászországi Merseburgból.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 696.

Hermann, Peter. Üveges. Kolozsváron a Híd utcában lakott. 1785-ben kérte újonnan épített házának felszabadítását a beszállás terhe alól. 1787-ben peres ügye van a város előtt.

1775. Hadad, Wesselényi kastély, üvegezés.

1785. Kolozsvár, a Szent József szeminárium épületeinek üveges-munkáját becsüli meg.

Forrás: AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1775. X. 19. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 2147. Prot. *Jurid.* 1785. 113. 1. 1787. 75. 516. 1.

Hoch, Christof. Asztaloslegény.

1777. Hadad, a Wesselényi kastély ablak- és ajtószarkait veri fel.

Forrás: AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1777. VII. 22.

Hoffmayer, Josef (†1785). Kőfaragó. Váradról költözik Kolozsvárra. Neve a váradi anyakönyvekben 1738—1744 között szerepel. Kolozsváron 1748-ban bukkan fel, de 1744-től sejtetni lehet ittlétét. Kezdetben a templom körüli boltokban lakik. Valószínűleg ő az 1745-ben itt feltüntetett német lapicida. Később a Külső-Szín utcába költözik. 1770-ben a külvárosban lakik, s taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják. Neve sokszor szerepel az anyakönyvekben. 79 éves korában hal meg. Jó hírű, keresett mester. Simon fia szobrász, István kőfaragó.

1748—1753. Kolozsvár, Szent Mihály templom, a Kereszt köveit bányássza, és a durva kőfaragó-munkát végzi.

1751—1753. Bonchida, Bánffy kastély, az istálló és lovarda ablakövei és ajtói, az északi fronton épített erkély lépcsőkövek, az istállóban levő kőfundamentuma.

1753. Kolozsvár, Szent Mihály templom az orgona talpzata.

1753. Kendilóna, Teleki kastély, padozatkövek és párkányok.

1753—1759. Kolozsvár, Szent Mihály templom, 938 faragott padozatkö.

1756. Uo., a szentély melletti két oldalkápolna archivoltjának kövei.

1758. Uo., alabástrom szenteltvíztartó.

1758. Uo., keresztelőkút.

1769. Uo., Rédey címerkő.

1774—1780. Uo., Bánffy palota, a kőfaragó-munka egy része.

1775—1776. Uo., Belső-Szín utcai Rédey ház, a csatorna és a kapu faragott kövei.

1776. Hadad, Wesselényi kastély, ajtó- és ablakkeretek.

1779. Mezősámsond, Rédey kastély, a kémények tetejére nyolc faragott kő.

1780—81. Óraljaboldogfalva — Sîntămăria-Orlea —, a Kendeffy kastély kőfaragó-munkája.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, Generalis Computus, 1774—1780 *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1776. VIII. 7. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941, 1512.

Irodalom: Aggházy: Szobr. 214. Biás István: Gr. Rédey Mihály szerződése Hoffmayer József és Simon kolozsvári kőfaragókkal. *Genealógiai Füzetek*, 1912. 1. sz. 32. Bíró: SzMt. 24, 46, 57, 62. Bíró József: A bonchidai Bánffy kastély. Cluj, 1935. 22—23. Bíró: GerTK. 21, 89. Bíró: Kast. 56. Entz Géza: A székelyudvarhelyi r.k. templom. *Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárából*, 1943. 110.

Hoffmayer Simon (†1800). Szobrász, József fia, a századvég legjelentősebb mestere. Születési ideje az 1740-es évekre tehető, mivel 1766-ban már nős ember. Meghalt 1800. február 3-án. Özvegye még 1804-ben is perelt Kocsárdi Mihály kőfaragóval. Főként templomi berendezések, oltárok készítésével foglalkozott. Hatása igen figyelemre méltó. 1783 előtt évekig Szebenben dolgozott.

1769. Kolozsvár, egy Rédey címert farag apjával együtt.

1775—1778. Szőkefalva — Seuca —, kat. templom oltára.

1780. Drassó, oltár.

1783. Gyulafehérvár, a székesegyház stallumainak megújítása.

1783—1784. Uo., a főoltár.

1784. Uo., a szószék.

1780-as évek. Erzsébetváros, az örmény nagytemplom főoltára és Keresztelő Szent János szobra a szószék tetejéről.

1793 körül. Székelyudvarhely, kat. templom, szószék és oltárok.

1795 után. Erzsébetváros, mechitarista templom, szószék, főoltár és két mellékoltár.

1798. Szamosújvár, örmény nagytemplom, szószék.

Forrás: KÁLt. *Szamosújvár város levéltára*, Fasc. V. Hoffmayer Simon levele a szamosújvári magisztrátushoz: 1798. XI. 24. KVLt. *Prot. Jurid. 1804.* 395. lap. AkadLt. *Kornis levéltár*, Fasc. 72. No. 11. Hoffmayer szerződése a szőkefalvi oltárra. *Kendeffy levéltár:* Hoffmayer levele Kendeffy Elekhez, dátum nélkül, Kendeffy válasza 1781. nov. 24. Szerződése a drassói oltárhoz 1780. ápr. 7.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 215. Biás István: Gr. Rédey Mihály szerződése Hoffmayer József és Simon kolozsvári kőfaragókkal. *Genealógiai Füzetek*, 1912. 1. sz. 32. Bíró: SzMt. 24-25, 78. Bíró: EMű. 124. Entz Géza: A székelyudvarhelyi r.k. templom. *Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárából*. 1943. 110. Uő.: Szolnok-Doboka műemlékei. *Szolnok—Doboka magyarsága*. Dés—Kolozsár, 1944, 218. Uő.: A gyulafehérvári székesegyház. Bp., 1958. 134, 137, 138, 208, 209, 210. Lyka Károly: A táblabíró világ művészete. III. Bp., 1922. N. N.: Hoffmayer Simon szobrász. M. 1909. 411. Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. II. Szamosújvár, 1901. 28.

Honigberger, Martin (†1780). Rézműves. 1753-ban a Monostori úton volt kertje, 1756-ban óvári házát 600 forintba becsülték. 1762-ig a szebeni céh tagja. A kolozsvári céh megalakulásától, 1762—1765-ig annak mestere lett. 1770-ben taxifizetés szempontjából egyedül ő van első kategóriában az összes mesteremberek közül.

1780 előtt. Kolozsvár, Bánffy palota, csatornák és az erkély fedele.

XVIII. század vége. A Teleki családnak üstöt feldoz.

XVIII. sz. vége. Bethlen Gergelynének edényeket reparál.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, szerződés: 1780. V. 10. *Teleki-levéltár*, dátum nélküli nyugta. *A Bethlen család keresdi levéltára*, dátum nélküli nyugta. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1090, 1193, 1512.

Irodalom: Bíró József: A kolozsvári Bánffy-palota és tervező mestere, Johann Eberhard Blaumanna. Cluj, 1933. 11. J a k a b: Kvár, III. 278—279, 280.

Honigberger, Michael (†1815). Rézműves. Martin fia. 1775-ben a három közül ő az egyik rézművesmester. 1786-ban peres ügye van a város előtt. 1795-ben a katolikus egyház 3000 forintért megvette a Külső-Monostor úton lévő majorját. 1798-ban a Szamos régi vízárkában 75 □ öl telket vett, a legnagyobbat az összes vásárlók közül. 1805-ben Késmárki asztalos elárverezett házát vette meg. Ugyanebben az évben a szebeni céh panaszol rá egy szökött inas foglalkoztatása miatt. 1807-ben Fronius Jánossal együtt Késmárki János gyermekei részét maguknak kérik, mivel a gyermekeket ők nevelik. Ebben az időben a Szentegyház utcában lévő házát egy óvárral cseréli el. 1808-ban katona lakója miatt panaszol, és kéri a tanácsot, hogy legényét ne vegye el tőle. 1809-ben céhmesteri minőségben ellenzi, hogy Dvorák Jánost felvegyék a céhbe, és szembeszáll a városi tanács határozataival is. Ezért a centum-paterségből és a céhmesterségből elcsapják, 48 órára bezárják, kenyéren és vízen való böjtölésre ítélik. Honigberger a tanácsot megköveti, és elvett hivatalait visszakéri. 1811-ben és 1814-ben még találkozunk a nevével. A források tudnak egy ifj. Honigberger Mihályról is — mesterünket 1808-tól idősnek írják —, aki 1825-ben meghal, de nem derül ki, hogy ugyancsak rézműves volt-e.

1772. Kendilóna, Teleki kastély, rézművesmunka.

1780—1784. Kolozsvár, a Bánffy palota rézművesmunkáját fejezi be apja helyett.

1781. Bonchida, Bánffy kastély, csatornák.

1602. Kolozsvár, a Lázár családnak végez rézművesmunkát.

1802. Uo., Szabó Széki Istvánnak pálinkafőző üstöt csinál.

1809—1814. Uo., Teleki ház, pálinkafőző üst.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, szerződés: 1780. V. 10. *Computus. 1780—1786. A Lázár család gyalakutai levéltára*, nyugta: 1802. I. 19. *A Teleki család kendilónai levéltára*, nyugták: 1809. III. 25. 1814. VI. 21. KÁLt. KVLt. 1759/310. szám. *Prot. Jurid. 1786. 294. 1. 1802. 24. 1. 1805. 460. szám. 1807. 86, 818. szám. 1811. 380, 524, 1. 1814. 654. szám. Prot. Oec.-polit. 1799. 132. 1. 1803. 480—481. 1. 1805. 226. 1. 1808. 245, 408, 653. 1. 1809. 147, 916—917. 1. 1810. 464—468, 587, 602, 808. 1. 1811. 341, 656—657. 1. 1815. 104. 1. 1825. 631. 1. Prot. centumv. 1810. 39. 1.*

Irodalom: Bíró: GerTK. 22, 90. J a k a b: Kvár. III. 554, 833.

Huszi András. Tanár.

1743. A cegei Wass család levéltárának képes katalógusát készítette el sok portréval, valamint Kőhalom, Hollókő és Csöreg várainak akvarellképével.

1748. A Haller család genealógiáját készítette címerrajzokkal.

Forrás: AkadLt. *A cegei Wass család levéltára*, limbus. *Kéziratok*, 1838.

Jennes (Jenek, Jenny), Johannes. Kőműves. 1728-ban költözött Kolozsvárra Magyarországról. Bíró szerint azonos azzal a Kőműves Jánossal, aki a „scholában“ lakott, és a kimutatásokban 1748—1750-ig lehet nyomon követni.

1733. Igenpataka, Teleki Ádámnak pincét épít.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 696.

Irodalom: Bíró: GerTK. 20. 88.

Justi, Carlo (1768—1808). Mérnök. 1789-ben Küküllő megye geometrája, s 1794-ben és 1796-ban is mint geometra provincialis szerepel a Schematizmusban. 1800-tól Torda megye geometrája, de már azt megelőzően állandó lakása van Kolozsváron is. 1794-ben a Gubernium illő magaviseletre utasította a kolozsvári főbíróval szemben, akivel Justi azon különbözött össze, hogy szállásán megnagyobbította az ablakokat. Valószínűleg a főbíró lakója volt. 1798-ban a Közép utcai torony mellett, a Thoroczkai háznál lakott. 1807-ben a határméréshez szükséges eszközöket kéri a kolozsvári magisztrátustól. 1808. szeptember 3-án jelentik a tanácsnak, hogy az erdómérő geometra Justi meghalt, és mást kérnek helyette. Tordán és Kolozsváron több lappangó műve lehet.

1801—1808. Kolozsvár, Toldalagi—Korda ház, tervezés és kivitelezés.

1808. Uo., erdőt mér a város határában.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, Reg. IV. Fasc. 139; Toldalagi László utasítása újtordai tisztjéhez: 1798. X. 2; nyugta és számadások: 1799. III. 30. 1801. II. 19. 1805. XI. 25. 1806. IX. 11; Justi levele Toldalagi Lászlóhoz: 1802. II. 19. Prot. 1803. 12. 1.

1804. 2, 10, 17. l. 1805. 18. l. 1806. 17. l. KÁLt. KVLt. No. 1794/136. Prot. Oec.-polit. 1808. 292, 386, 573. l. Prot. centumv. 1807. 20. l.

Irodalom: Balogh: Kvár. 36. Bíró: Kvár. 126. Bíró: EMü. 144. Kelemen Lajos: A kolozsvári gróf Toldalagi és Korda palota. MSz. 1927. 5. szám, 5—12.

Kaczier András Mihály. Festő. 1738—1756 között Váradon él. Kolozsvárra 1756-ban költözik.

1756. Kolozsvár, Szent Mihály templom, a Szentháromság oltárát aranyozza és márványozza.

1756.Uo., aranyozza, ezüstözi és színezi a Szent Katalin-szobrot.

1757.Uo., újra aranyozza és színezi a Szent Katalin-oltárt.

1758.Uo., a Szent András faragványt és kánontáblákat színezi.

Irodalom: Bíró: SzMt. 24, 53—54, 57, 58, 84. G a r a s: MFest. 226.

Kagerbauer Antal. Építőmester. Tordáról költözik Kolozsvárra, ahol kezdetben Georg Winkler vicepallérjaként működik. Winkler halála után befejezi a mester megkezdett épületeit. 1839-ben Ausztria, Bajor- és Poroszország fővárosába kér útlevelet magának 3 hónapra. 1840-ben több ízben kér pénzt a kaszárnya munkájára, és bejelenti azt az igényét, hogy meg akarja venni a Szentegyház utcai bástya köveit. Ugyanebben az évben Nagy Sámuel kőmetszővel van nézeteltérése a Külső-Magyar utcai templomhoz faragott kövek miatt. 1842-ben házat vásárol, és Hinczem Mihályt pereli. 1843-ban a városháza boltozott földszintjéhez speciális téglát éget. Ugyanebben az évben megveszi a tanácsház melletti fogadó valamint a lebontott Monostori bástya fedelét. 1844-ben biztosokat kér a tanácsház kapuköze leomlott boltozatának megvizsgálására. Ebben az időben házat vásárol a Monostori úton, ami az utca egyenességének útjába esik. 1845-ben a vistai lakosok ki nem fizetett mészért perelik. Ugyancsak 1845-ben megveszi a lebontott Magyar utcai várfalat. A városi tanács a városháza elkészültével ebben az évben érdemeire való tekintettel díjmentesen és ünnepélyesen a városi polgárok közé iktatja be. 1846-ban betiltatja Zabola Andrásnak a Sétatérre vivő utcában kezdett építkezéseit, mert rontja a saját háza „aspectusát“.

1829—1851. Kolozsvár, a Magyar utcai ref. templom építése.

1836—1843. Uo., a Teleki—Pataki ház renoválása.

1837—1839. Uo., a Híd utcai híd vicepalléra, majd Georg Winkler halála után önállóan fejezi be a munkát.

1837. Uo., a várdaházat renoválja.

1838—1840. Uo., a kaszárnya befejező munkáján dolgozott.

1838. Uo., a vízpuska-színt építi,

1839. Uo., Szathmári György ezüstműves főtéri építkezéseit vizsgálja felül.

1840. Uo., költségvetést készít a Híd utcából az Óvárba nyitott utca miatt építendő falhoz, és a Torda kapu melletti várdaházat építi.

1841. Uo., költségvetést készít a Monostor utcai kapubástya megépítéséhez és lebontásához is.

1841—1845. Uo., a tanácsházat tervezi és építi.

1841—1844, 1846, 1850. Uo., a kaszárnyát meszeli és javítja.

1842—1843. Uo., a Redoute-ot javítja és meszeli.

1842.Uo., a fogházhoz árnyékszékét épített.

1842—1843. Uo., a sörfőzőnél dolgozik.

1843. Uo., lebontatja a Monostor utcai kapubástyát, és Jerzsabek üvegesnek házat épít.

1844. Uo., megvizsgálja a Közép kapu tornyát. Majer József ácsmesternek épít. Rédey János Belső-Szén utcai házában dolgozik. A cukorgyárban tesz kőművesmunkát.

1846. Uo., hidat épít a Cigány-patakon. Méhes Sámuel Belső-Magyar utcai házát javítja.

1846. Zsibó. Tanácsot ad a Wesselényi kastély renoválásához.

1847. Kolozsvár, rendőri szobákat épített.

1848. Uo., a feleki hidat csinálja.

1849. Uo., a kórházban végez javításokat. A Toldalagi—Korda házat renoválja. Saját házát kezdi építeni.

1850 előtt. Bonchida, Bánffy kastély, nyugati homlokzat.

1850. Kolozsvár, a Közép kaput bontatja le, és Jónás Ferenc mérnökkel kiméri a Thoroczkai ház, valamint a Schilling ház közötti egyenes irányt.

1850—1869. Marosújvár — Ocna Mureş —, a Bethlen kastélyt tervezi és építi.

1851. Kolozsvár. Debreczeni Márton síremlékének terve.

1854. Uo., Bara Imre síremlékének terve.
1863. Uo., a szentpéteri róm. kat. templom fedele.
1865. Uo., a Nemzeti Színház átalakítása.
1871. Koppánd, az udvarház restaurációs tervét készíti el.

Forrás: AkadLt. *A Teleki család hosszúfalvi levéltára*, költségvetés, számla: 1836 X. 14. 1837. VI. 15. 1839. VIII. 3. 1841. VII. 20. 1842. XII. 16. 1843. II. 14. *A Teleki család kendilónai levéltára*, elszámolás: 1840. VII. 24. 1841. I. 17. 1843. VIII. 2. *Iktári Bethlen-levéltár*, elszámolás: 1846. I. 24. 1849. II. 1. 1849. II. 3. 1871. VII. 20. KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.-polit.* 1837. 490. 1. 1838. 364, 660, 882. 1. 1839. 306, 319, 437, 539, 758, 791, 798, 799. 1. 1840. 51, 232, 443, 497. 1. 1841. 50—51, 57, 657, 682, 702. 1. 1842. 115, 311, 585, 621, 667, 684, 733, 745, 899, 922, 952, 994, 1035, 1062, 1116. 1. 1843. 82, 152, 157, 280, 326, 356, 617, 619, 695, 717, 760, 776, 787, 799, 801, 823, 920, 1074. 1. 1844. 1, 355, 443, 461, 493, 523, 571, 627, 690, 817, 869, 934, 951, 1036, 1081, 1119. 1. 1845. 3, 16, 496, 550, 702, 859, 895, 967, 1074, 1126, 1211. 1. 1846. 171, 599, 708, 709, 746, 895, 1151. 1. 1847. 55, 649. 1. *Prot. Jurid.* 1839. 490, 667, 836. 1. 1840. 843, 1045. 1. 1842. 226. 1. 1844. 680. 1. *Prot. centumv.* 1840. 298. 1. 1842. 79, 93, 110, 195. 1. 1843. 77, 78, 92, 223, 247—249. 1. 1845. 128, 145, 147, 149—150, 155. 1. 1850. 44. 1. *Tanácsi iktatókönyv*, 1848. 2942. szám. 1849. 85, 239, 268, 320, 1535, 2022. szám. 1850. 2028, 2361, 2701, 3506, 4476, 4596, 4624, 5091, 7020. szám.

Irodalom: Balogh: Kvár. 37, 38, 40. Bíró József: A bonchidai Bánffy kastély. Cluj, 1935. 15. Bíró: EMü. 141, 150. Jakab: Kvár. III. 566, 926—929. Jakab Elek: Kolozsvár története világosító rajzai. Buda, 1870. 21. Orbán Balázs: A Székelyföld leírása. V. Pest, 1871. 108.

Kalmeister, Konrad († 1787). Kőfaragó. 46 éves korában halt meg.

1785. Kolozsvár, a Szent József szeminárium épületeinek becslését készíti el másokkal együtt.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 2147.

Kantova (Kantus) Antal. Óngyártó. Az 1780-as években már Kolozsváron van, és a század utolsó tizedében börtönben is ül adósság miatt. 1805-ben azért tiltakozik a tanácsnál, hogy az őt megverő Gyarmati Károlyt csak 3 napi börtönre büntették. 1820-ban a Külső-Király utcában lakik, és szomszédjára panaszol. 1821-ben régi és már kifizetett adóssága miatt kezdik újra perelni. 1823-tól kezdve hosszasan pereli Fabricius Batistella óngyártót, akit 1824-ben börtönbe is juttat. 1825-ben a kóborló óngyártókra panaszol, akik megfosztották megélhetésétől. 1828-ban kéri a tanácsot, hogy katonának fogott Nagy József nevű legényét engedje szabadon. 1829-ben mentességet kér a városi terhek alól. 1830-ban, miután 45 évet Kolozsváron lakott, Szamosújvárra költözik.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1805. 1313, 1658. szám. 1821. 52, 461. 1. 1823. 246, 689, 844, 904. 1. 1824. 111, 353, 730. 1. 1825. 813, 932, 954. 1. 1826. 26, 173, 648, 820, 1244, 1266, 1324. 1. 1827. 271, 731, 916, 990, 1392. 1. 1828. 218, 512, 751, 1624. 1. 1829. 124, 210, 488, 548. 1. *Prot. Oec.-polit.* 1820. 807. 1. 1821. 361. 1. 1825. 650. 1. 1828. 66. 1. 1829. 41. 1. 1830. 181. 1.

Id. Kapusi János. Ács. 1770-ben taxafizetés szempontjából az utolsó, hatodik kategóriába sorolják. 1786-ban a külvárosban lakik. 1787-ben peres ügye van a város előtt. 1794-ben aláírja a régi céhszabályok érvénybeléptetéséért beadott kérvényt. 1796 és 1798 között Kádár Imre pereli örökség miatt.

1809. Kolozsvár, a Toldalagi—Korda ház kapuját javítja.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, *Prot.* 1809. III. 41. 1. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512; No. 1794/197. *Prot. Jurid.* 1786. 241. 1. 1787. 302. 1. 1796. 324. 1. 1798. 48. 1.

Katona Ács János. Ács. Mint céhmester és „hütös látó mester“ 1718-ban tagja annak a bizottságnak, mely a város köfalainak és bástyáinak megjavításával foglalkozik.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 562.

Kaufmann Ábrahám. Vésnök és rézmetsző.

1784. Horea és Cloșca képeit metszi rézbe.

Irodalom: Bielz, Julius: Die Graphik in Siebenbürgen. Sibiu, 1947. 15. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp. 1951. 153.

Késmárki János (†1807). Asztalos. 1802-ben a cég látómestere. 1805-ben hamis bankó-cédula-készítés miatt börtönbe zárják, vagyonát és szerszámait elárverezik. 1806-ban a Gubernium kéri a tanácsot, hogy a hamis pénzt és a készítéséhez szükséges szerszámokat küldje fel. Ügyét végső döntés miatt a bécsi udvarhoz küldik, de Kolozsváron ítélik el. A börtönben hal meg. Gyermekait Michael Honigberger rézműves és Frónius János aszta-

los nevelik. Házát szintén Honigberger veszi meg. A periratokból kiderül, hogy Késmárki orgona- és oltárépítéssel is foglalkozott, nemes fákból dolgozott, és „Architecturához és Képfaragáshoz szükséges könyvei” voltak.

1791, 1795, 1797. Zsibó. Wesselényi kastély, a bútorzat egy része.

1792, 1794, 1797, 1804. Kolozsvár, a Teleki háznál végez javításokat, ezen kívül ajtókat, ablakokat és bútorokat csinál. Gyönyörű ajtótervei maradtak fenn.

XVIII. sz. vége. Kendilóna, Teleki kastély, ajtók, ablakok, tükörrámák.

1802. Kolozsvár, a főtéri Kemény ház becsűjét készíti el Frónius Jánossal együtt.

1803. Uo. Kemény Sámuelnek bútorokat készít.

Forrás: AkadLt. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, I. 38, 71, 72. lap. II. 5. lap. *A Teleki család kendilónai levéltára*, Fasc. C. No. 16; szerződés: 1792. V. 1; nyugta: 1794. V. 1. 1794. X. 10. 1797. II. 11. 1804. VIII. 28. *A Teleki család levéltára*, Lit. D. No. 11. *Kemény Sámuel gyűjteménye*, No. V.C. *Iktári Bethlen-levéltár*, szerződés: 1803. II. 19. KÁLt. KVLt. Prot. *Jurid.* 1805, 452, 460, 667, 907. szám. 1806. 541, 547—548, 671, 831. 1. 1807. 86. szám. 1814. 744. 1.

Irodalom: A g g h á z y: Szobr. 223. B í r ó: GerTK. 23, 91,

Id. Kiermayer, Christian (†1837). Ácspallér. A XIX. század első felének legkeresettebb mestere. Családja a XVIII. sz. elején költözik Kolozsvárra. 1811-ben a szamosújvári tanács azért panaszol, hogy az ottani nagytemplom fedelét nem akarja elkészíteni. 1812 és 1814 között munkája miatt perelik. 1813-ban a segesvári tanács nála keres két szökött ácslegényt. 1814-ben a Leder-féle faragóhelyet magának kéri. 1815-ben centum-paterséget kér, amit 1816-ban meg is kap. 1817-ben megkapja a város tulajdonát képező faragóhelyet a Puskaoros bástya és a Monostor kapu között. 1818-ban a Monostor kapun kívül épített egyemeletes házának immunitást kér. 1822-ben, Georg Winkler kőművespallérral arról kér testimoniumot, hogy fekvő örökségük könnyen megér 20 000 forintot. 1823-ban a Puskaoros bástya melletti faragóhelyet 3 évre ingyen megkapja. 1824-ben kocsmárosa pereli elvett portékái miatt. 1829-ben felszólítják, hogy a Közép-Szolnok megyei fogház és a kollégium építésére felvett előleggel számoljon el. Ugyanebben az évben Karoly fiának a vándorláshoz testimoniumot kér. Sógora Georg Winkler kőművespallér, akivel nagyon sok közös munkára vállalkoztak.

1804. Sáromberke, a Teleki kastély ácsmunkája.

1804. Marosvásárhely, a Teleki-téka fedélszerkezete.

1810—1811. Szamosújvár, az örmény nagytemplom fedelét javítja.

1812 előtt. Kolozsvár, Han Jonathannak épít.

1814, 1817—1818, 1825—1826. Uo., Teleki—Pataki ház, javítások.

1814. Uo., újraépíti a város malmát.

1815—1816, 1825, 1828. Uo., megigazítja a Redoute fedelét és kéményét, s ezen kívül építését vizsgálja felül.

1816—1818, 1820. Uo., Wesselényi Istvánnak istállót épít, és a házán is dolgozik.

1816. Uo., a város számára dolgozik, és felülvizsgálja Habethaller Simon telekigényét.

1817—1818. Zsibó, Wesselényi kastély, ácsmunka.

1817. Kolozsvár, megbecsüli Máté Izsák ácsmunkáját. A császárlátogatás előtt részt vesz az Útvizsgáló Bizottságban.

1818. Uo., a katonakórházban, a sörgyárban és a város fogházában dolgozott. A város malmának megépítéséhez költségvetést készít.

1819. Uo., felülvizsgálja Bergai professzor újonnan épített házát.

1819—1821. Uo., a Királyi Lyceum fedelének ácsmunkája.

1819—1824. Uo., a város belső malmának építése.

1821—1823. Uo., felülvizsgálja és renoválja a nagy Szamoshidat, költségvetést készít újraépítéséhez, és el is végzi a munkát.

1822. Szászcsanád, Bánffy György épületeinek becsűjét készíti el.

1825. Kolozsvár, a belső malom melletti ház renoválásának költségvetését készíti el. Kabdebó István Híd utcai házát zsindelezi. Állásokat készít a Közép-kapu órája számlapjának megfestéséhez.

1824. Uo., Schmidt Ádám patikus házát becsüli meg.

1825. Uo., a lóvásártéren egy színt épít.

1826. Uo., a lóiskola körül 140 lábfát készít, és két színt épít, Orbán báró házában istállót javít.

1828. Uo., a Redoute mellett lévő ház állapotát vizsgálja felül.

1829 előtt. Uo., Mihler Ádám házában ácsmunkája.

1829. Uo., a katonai szekérszint reparálja.
1830. Uo., elkészíti a sörfőzónél szükséges építkezések tervét. Költségvetést állít össze a Németek pallója reparálásához.
1831. Uo., költségvetést készít a berki 4 köves kis malomhoz.
1833. Uo., vízpuska-szint emel. Hidat épít a Puszkaporos bástyánál. Tagja annak a bizottságnak, mely a Bánffy háznak tanácsház céljaira való megvételével foglalkozik.
1834. Koronka, kerti pavilont készít.
1834. Kolozsvár, a Híd kapu előtti nagy hídhoz három tervet rajzol. A belső malom-árok zsilipjén keresztül cöveklépcsőt ácsol.
- 1834—1836. Uo., a Szent György kaszárnya ács munkája.
- 1834—1836. Uo., a Libucz-gátnál lévő malom építése.
- Forrás:* AkadLt. *A Teleki család hosszúfalvi levéltára*, nyugta: 1814, XII. 26. 1818. I. 3. 1822. I. 2. 1825. XI. 7. 1825. XI. 16. 1826. XL 25. 1830. XII. 18; szerződés: 1817. I. 26; költségvetés: 1817. I. 13. 1824. VII. 17. *Wesselényi-levéltár*, nyugta: 1816. III. 12, 1816. III. 15. 1816. III. 16. 1816. IV. 21. 1817. VII. 9. 1817. VIII. 1. 1818. I. 2. 1818. III. 20. 1820. IV. 17; Missilis: Kiermayer Christian levelei Wesselényi Miklóshoz, 1817. X. 7. 1817. X. 19. 1818. VII. 10. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, III. 75, 80. I. KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19. *Prot. Oec-polit.* 1811. 393. I. 1813. 467. I. 1814. 475. I. 1815. 5, 26, 507—508, 539. I. 1816. 55, 63, 809. I. 1817. 81, 207, 233, 419, 476, 488, 628, 765. I. 1818. 233, 642, 689, 964. I. 1819. 729, 861. I. 1820. 229, 896. I. 1821. 209, 245, 339, 376, 377, 521, 524, 624, 629, 790. I. 1822. 74, 384. I. 1823. 421, 522, 582, 590, 809, 1024, 1025, 1038. I. 1824. 361. I. 1825. 67, 223, 484. I. 1826. 68, 515, 545. I. 1827. 17. I. 1828. 107. I. 1829. 478, 629, 843. I. 1830. 170, 597, 653, 728, 729, 1027. I. 1831. 287—288. I. 1833. 406. I. 1834. 79, 124, 551, 1086, 1536. I. 1835. 568. I. 1836. 372, 523, 737. I. *Prot. Jurid.* 1812. 544. I. 1813. 943. I. 1814. 68, 219. I. 1815. 603. I. 1816. 620. I. 1824. 71, 617. I. 1829. 397. I. 1835. 1049, 1138, 1329. I. 1837. 665. I. *Prot. Centumv.* 1816. 1, 33. I. 1817. 34, 51. I. 1819. 105—106. I. 1821. 110. I. 1823. 8—9, 69—70, 183. I. 1833. 240—241, 242. I. 1834. 166, 168, 271—272. I.
- Irodalom:* Bíró: GerTK. 35, 103. Jakab: Kvár. III. 634—647, 712. Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. II. Szamosújvár, 1901. 33, 34. Erdélyi Károly: A kolozsvári róm. kat. Főgymnázium Értesítője az 1897—1898 évről. Kolozsvár, 1898. 97.
- Kindt Mihály.** Építőmester. Josef Leder építőmester Erzsébet nevű leányának férje, Anton Winkler építőmester sógora. Felesége családja rokonságban állt Sommer János építőmesterrel is. 1803-ban házépítési perben tisztázza magát Tordai György örökösei előtt. 1808-ban megtagadja a sóút építéséhez kirótt hozzájárulás fizetését. 1811-ben és 1812-ben az apósa házeladásával kapcsolatos bonyodalmakat igyekszik tisztázni. 1814-ben faragóhelyet kér a várostól. 1815-ben apósa hagyatékát rendezi, és apósa helyett felelősségre vonják a Redoute-beli romlások miatt. 1816-ban Deési Tímár János építőmester pereli 222 forintért. 1817-ben a hajdani Leder ház immunitásának megsértése miatt panaszol, 1819-ben házat vásárol. 1820-ban divizornak jelölik, de nem választják meg.
1806. Nagynyulas, Teleki udvarház, javítások.
1806. Oroszfája — Orosfaia —, református templom építése.
- 1807—1809. Kolozsvár, a Toldalagi—Korda ház kőművesmunkáját irányítja Sommer Jánossal. Kimeszeli a „kommandans” lakását.
1809. Uo., Toldalagi Lászlónak a Torda kapun kívüli majorjában kőfalat és kocsmaházat épít Sommer Jánossal együtt.
1810. Uo., egy bizottság tagjaként megvizsgálja a Redoute építését.
- 1814—1815. Uo., az óvári kórháznál, a prófosz-háznál, a nagy-várdánál dolgozik.
1815. Zsibó, Wesselényi kastély, kémény-igazítás.
1816. Kolozsvár, megvizsgálja Habethaller Simon telekigényeit.
1817. Uo., ellenőrzi a Lyceum számára történő falbontást, és megvizsgálja a vár falait.
- 1821 előtt. Uo., a városnak dolgozik.
1824. Uo., egy bizottság tagjaként megbecsüli Schmidt Ádám patikus házát.
1825. Uo., becsüt készít Schukbauer (Schuchbauer) Fülöp telkéről, és átdolgozza a kaszárnya költségvetését az akkori árak szerint.
1826. Uo., az óvári kapunál lévő várfalról jelent.
1827. Uo., becsüt készít Winkler Károly házáról.
- 1829 előtt. Uo., Mihler Ádám házát építi.

1830. Uo., megvizsgálja Becsek Sámuel Szappan utcai házának rosszul épített konyháját.

1831. Uo., Steiner Sámuel né óvári házát becsüli meg.

1832. Kendilóna, a Teleki kastély becsűjét készíti el.

Forrás; AkadLt. Iktári Bethlen-levéltár, Reg. IV. Fasc. 139; Sommer János szerződései: 1807. V. 26. 1809. X. 17.; az átvett szerszámok leltára: 1807. VI. 1; a szerződésen kívüli munkák elszámolása: 1809. X. 18; Prot. 1808. II. 9. 10—12, 15, 17—23. I. 1809. III. 15—17, 21, 25, 28, 29, 31, 34, 36, 48. I. 1810. I. 8. I. A Zilahi Ref. Kollégium iratai, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, III. 67. I. A Teleki aulád kendilónai levéltára, szerződés: 1806. VII. 22; nyugta: 1832. XII. 6. A Kolozsvári Ref. Egyházkerület Gyűjtőlevéltára. A műemlék-templomok nyilvántartása, II. 73. KÁLt. KVLt. Prot. Jurid. 1803. V. 24-i sessio. 1811. XII. 260, 269, 355. I. 1812. 554. I. 1815, 1035. I. 1816. 455. I. 1819. 563. I. 1824. 71. I. 1825. 1198. I. 1827. 1171. I. Prot. Oec.-polit. 1808. 364. I. 1809. 421. I. 1814. 592. I. 1815. 445, 579, 580. I. 1816. 63, 136, 344. I. 1817. 343, 355. I. 1821. 175. I. 1825. 1161. I. 1826. 74. I. 1829. 843. I. 1830. 659. I. 1831. 1147. I. Prot. Centumv. 1810. 29. I. 1817. 1. I. 1820. 131. I. 1821. 104. I. 1822. 56. I.

Irodalom: B í r ó: GerTK. 23.

Kocsárdi Mihály (†1810). Kőfaragó. Kőbányája Bácsban — Baciú — volt, valószínűleg innen is származik. Egy időben a nádasi malom haszonbérelője is volt. 1800 és 1804 között özv. Hoffmayer Simonné pereli, nyilvánvalóan férjével vállalt és el nem végzett munka miatt. 1801 és 1802 között ő pereli Josef Ledert és Anton Überlacher özvegyét. 1804-ben Josef Leder megtiltja, hogy a bácsi eklézsia erdejéből járó 200 forintot kifizessék neki, holott Thallinger mérnök szerint is az összeg őt illette volna meg. 1806-ban kőfaragólegényei és kővágói panaszolnak goromba magaviseletére. Ugyanebben az évben a Kis-Barompiacon lévő cserepes házára kér immunitást. 1808-ban munkaadói perelik be nem tartott határidők miatt. 1809-ben a város kártérítést ígér neki, amiért a sóút földiéből elvett egy darabot. Házát 1810-ben 7400 forintért árverésen adják el, mivel sok adóssága van.

1790. Kolozsvár, a Teleki ház kőfaragó-munkájának egy része.

1798, 1804—1809. Uo., Toldalagi—Korda ház, erkély, kapu, lépcsők, oszlopok.

1804. Kolozsmonostor, gör. kat. templom padozatkozó.

1805. Hadad, Wesselényi kastély, napóra.

1805. Koronka, Toldalagi kastély, erkély stb.

1808 előtt. Kolozsvár, Bethlen Pálné részére dolgozik.

Forrás: AkadLt. Wesselényi-levéltár, nyugta: 1805. V. 9. Iktári Bethlen-levéltár, Reg. IV. Fasc. 139; szerződés: 1798. I. 27; elszámolás: 1804. VIII. 6. 1805. VI. 16. 1805. X. 26. 1807. XI. 24; Prot. 1804. 2, 4, 16. I. 1805. 9, 27, 28. I. 1806. 4, 8, 17. I. 1807. I. 5. I. 1808. I. 1. I. 1808. II. 2. I. 1809. III. 41. I. KÁLt. KVLt. Prot. Jurid. 1800: 392. I. 1801. 712, 757. I. 1802. 192. I. 1803. márc. 28-i sessio. 1804. 217, 395. I. 1806. 576, 687. I. 1808. 75. I. 1810. 373, 377, 581. I. Prot. Oec.-polit. 1806. 319. I. 1808. 191, 210, 340. I., valamint az okt. 18-i sessio. 1809. 709. I. 1810. 543, 675. I.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 225. Balogh: Kvár. 36. B í r ó: GerTK. 23, 91. B í r ó: Kvár. 126—127.

Kolozsvári Ferenc. Asztalos. 1806-ban és utána még sokáig céhmester. Az említett évben Gottfried Köglern mint kezesen 20 forintot akar felhajtani. 1810-ben 500 forintért perel, és centum-paternek kéri magát. 1813-ban a Györgyfalvi úton telekhelyet kér, 1815-ben Nedőczy asztalos mellett tanúskodik a Teleki Imrének csinált parkett miatti perben. 1816-ban subperceptornak javasolják, de nem választják meg. 1826-ban anyja halálával divíziót kér. 1827-ben szomszédja azért pereli, mert ajtaja elé fákat rakott. 1827-ben és 1832-ben Sámuel fiának kér testimoniumot a vándorláshoz. 1834-ben az üvegesek azért panaszolnak rá, mert üvegezéssel is foglalkozik. 1835-ben eltiltják az üvegezéstől. 1836-ban centum-pater. Ugyanebben az évben megveszi szomszédja házát 6000 forintért. 1837-ben Zsigmond fiának kér testimoniumot a vándorláshoz. 1843-ban azért panaszolnak rá, hogy kétvízközi épületeit igen kihozta az utcára. 1848-ban özvegyét emlegetik.

1803, 1810. Kolozsvár, Toldalagi—Korda ház, tisztafa bútorok.

1809, 1815—1816. Zsibó, Wesselényi kastély, bútorok.

1810 előtt. Kolozsvár, Kerekes generálisnak egy „comod kastent“ és egy „köntös tartót“ készít.

1810 körül. Uo., Bánffy Zsuzsannának egy diófa kanapét csinál hat székkal.

1817—1818, 1826. Uo., Wesselényi István háza, parkettezés, ajtójavítás és falburkolat.

1821. Uo., a Nemzeti Színháznak dolgozik.

1830, 1832—1836. Uo, Toldalagi—Korda ház, bútorjavítás, épületasztalosi munka; almáriumot, íróasztalt készít, ajtókat fest és képrámákat aranyoz.

1841—1846. Uo., a kaszárnyának dolgozik.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, Prot. 1803. 20. I. 1810. II. 3, 6. I.; elszámolás, nyugta: 1810. VI. 16. 1830. II. 17. 1831. VII. 29. 1832. VIII. 7. 1833. X. 2. 1833. XII. 10. 1834. I. 6. 1834. VI. 10. 1834. VII. 9. 1834. X. 31. 1834. XII. 14. 1835. V. 29. 1836. I. 15. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója II. 118. I. III. 50, 52, 56, 62. I. *A Teleki család bosszúfalvi levéltára, 1807.* VI. 18-án kelt irat. *Wesselényi-levéltár*, Missilis: Bánffy Zsuzsanna 1811. I. 20-án kelt levele; elszámolás: 1817. VI. 30. 1817. X. 5. 1817. X. 24. 1817. XII. 14. 1818. I. 2. 1818. III. 18. 1826. I. 22. 1826. I. 23. 1826. I. 29. KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1806. 577, 819. I. 1810. 516. I. 1826. 1096. I. 1841. 336. I. *Prot. Oec.-polit.* 1810. 442, 808. I. 1813. 883. I. 1815. 129—130. I. 1821. 327. I. 1823. 703. I. 1827. 240, 679. I. 1832. 450. I. 1834. 1457. I. 1835. 1291. I. 1836. 129, 150, 190. I. 1837. 421. I. 1841. 589. I. 1842. 345, 495. I. 1846. 95, 430, 1245. I. *Prot. centumv.* 1816. 3. I. 1843. 224. I. *Tanácsi iktatókönyv, 1848,* 887. szám. 1849. 74, 1530. szám.

Kovács Dániel (†1840). Órás. Apja Kézdivásárhelyen szenátor és nótárius. Mesterségét Bécsben tanulja, s 1792-ben Bánffy György ajánlja a kolozsvári városi tanácsnak, hogy a letelepedéséhez és mestersége folytatásához szükséges 500 forint kölcsönt kétévi terminusra adja meg neki, mivel nagyon szép órákat készít. 1801-ben már mint kolozsvári lakos pereli Majer János kőművest. 1806-ban mesterségére és érdemeire való tekintettel kéri a várost, hogy kímélje meg a beszállásolásoktól. 1810 és 1820 között több peres ügyben szerepel a neve. 1823-ban centum-paternek kéri magát. 1825-ben egy tordai ember óralánc miatt pereskedik vele. 1826-ban házsongárdi kertje ügyét tárgyalja a tanács. 1835-ben nevelt leánya meglopja. 1839-ben Bíró György kőműves vállalja eltartásra. 1840-ben a szegényházban hal meg.

1812. Kolozsvár, Toldalaginének óráját javít.

Forrás: KÁLt. KVLt. 1792/29. szám. *Prot. Jurid.* 1801. 414, 726. I. 1806. 682. I. 1810. 535. I. 1811. 168, 261, 317, 724. I. 1812. 77. I. 1821. 145, 210—211, 701. I. 1824. 725. I. 1839. 26, 351. I. 1840. 352. I. *Prot. Oec.-polit.* 1806. 184. I. 1812. 146. I. 1820. 212. I. 1823. 432, 917. I. 1824. 425, 530. I. 1825. 175, 643, 1138. I. 1826. 42, 215. I. 1833. 125, 861. I.

Kovács István. Ács. Nem tagja a céhnek, s ezért 1785-ben feltartották őt és társait a munkában. 1822-ben mostohaleányával perel, ugyanakkor felesége örökségét követeli.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1783. 261. I. 1822. 309, 811. I.

Kovácsnai. Építőmester.

1798 előtt. Kolozsvár, Korda Mária házat javítja Alföldi Antallal.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, Reg. IV. Fasc. 123. (Korda Mária 1810-ben kelt végrendelete).

Kováts Sámuel. Hidraulikus. 1808-tól 1836 körül a város kútmestere. 1802-ben a Kétvízközt lévő majorja elejét a város földjéből tagosítani kívánja. 1808-ban Hartmann Antal kőfaragó a Bethlen Pálnéval folytatott perében kifogásolja Kováts Sámuel beadott iratait. 1816-ban telke kiszélesítését kéri. 1823-ban és 1825-ben fizetését kéri a várostól. 1828-ban újra megbízást kér a városi kutak javítására. 1830-ban azért panaszol, hogy a város leszállította fizetését. 1825-ben fiával, Elekkel akarja a kutak renoválását tovább folytatni. 1836-ban a tanács kifogásolja munkáját. 1838-ban leégett háza felépítésére segítséget kér.

1802. Cege, Wass kastély, két szökőkút.

1802. Marosvécs, Kemény kastély, kút.

1802. Kolozskara, udvarház, kút.

1802. Pusztakamarás — Cămărașul —, Kemény kastély, kút.

1802. Sárpaták, kastély, kút.

1802. Hadad, fogadó, kút.

1802. Zsibó, Wesselényi kastély, kút vagy szökőkút.

1803. Héderfája, Bethlen kastély, kút.

1803. Drág, Wesselényi kastély, kút.

1804, 1806—1807. Kolozsvár, a Toldalagi—Korda ház kútja.

1822. Uo., a „pumpos“ kutak állapotáról jelent.

1825. Uo., a Redoute kútját csinálja.

1826. Uo., Monostori út, kút.

1833. Uo., a városi kutak igazításáról jelent.

Forrás: AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, anyagjegyzék: 1802. X. 5. 1802. X. 10. *Iktári Bethlen-levéltár*, Kováts levele Surányi magiszterhez, 1802. VII. 10; Kováts egyéb levelei: 1801. IX. 1. 1801. IX. 18. 1802. IV. 12. 1802. V. 8. 1802. V. 25; Gyergyai Ferenc levele Bethlen Sámuelhez, 1803. IV. 27; Prot. 1804. 2, 8. 1. 1806. 5, 17. 1. 1807, 2. 1. KÁLt. KVLt. Prot. *Oec.-polit.* 1802. 115. 1. 1808. 339, 430, 524, 630. 1. 1816. 574. 1. 1822. 551. 1. 1825. 85, 742, 1210. 1. 1826. 324. 1. 1828. 528. 1. 1830. 1130. 1. 1832. 473. 1. 1835. 540, 698. 1. Prot. *centumv.* 1823. 170. 1. 1833. 135. 1. 1836. 30. 1. 1838. 363. 1.

König, Johannes. Szobrász. Bajorországból való. Az 1727-ben kelt idegen-összeírás szerint 1717-ben a császári udvar a Gyulafehérvárt folyó erősítési munkálatokhoz küldte. Kolozsvárra 1720-ban költözött. A plébánia anyakönyvében 1732-ben még előfordul a neve.

1717—1720. Gyulafehérvár, erősítési munkálatok, Károly kapu.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 675, 698.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 227. Bíró: SzMt. 26, 45. Bíró: EMű. 122, 123. Entz Géza: A gyulafehérvári székesegyház. Bp., 1958. 124. Hekler Antal: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937. 99. Kelemen Lajos: A kolozsvári piarista templom. Pt. 1924. 192. Roth, Viktor: Deutsche Kunst in Siebenbürgen. Berlin, 1934, 148.

Kövendi János (†1779). Asztalos. György fia. 1752-ben ifjú céhmester, 1756-ban a Monostor negyedben 200 forint értékű háza van, 1759-ben atyamester. Az 1770-es összeírás idején legénnyel dolgozik, s anyagi helyzetét illetően az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolták. 1775-ben mint céhmester eljár német kontár asztalosok ügyében.

1753. Bábony — Băbiu —, a református templom karzata.

1769. Kolozsvár, Rédey Mihály építkezéseinél dolgozik.

Forrás: A Kolozsvári Ref. Egyházkerület Gyűjtőlevéltára. A műemlék-templomok nyilvántartása, I. 105—6. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1193, 1512.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 227. Bíró: GerTK. 92. Jakab: Kvár. III. 267—269.

Kövendi Sámuel. Asztalos. György fia és nem a Jánosé, ahogy Bíró állítja. 1759-ben „szerhordó” a céhben. Az 1770-es összeírás idején legénnyel dolgozik, s anyagi helyzetét illetően az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják.

1769. Kolozsvár, Rédey Mihály építkezéseinél dolgozott.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512.

Irodalom: Bíró: GerTK. 92. Jakab: Kvár. III. 269.

Krausz György. Fazekas. 1798-ban a Nemes Convictus rektora panaszt emel ellene, hogy égetőkemencéjét a Torda kapu elé, a vár árkába építette, s füstje ártalmas az ifjúságnak. 1803-ban tagja a téglavető helyeket felülvizsgáló bizottságnak. 1811-ben felmentést kér a subperceptorság alól, mivel nem tudja mesterségét folytatni miatta. 1821-ben és 1822-ben arra kéri a tanácsot, hogy vejét Augner György kovácslegényt a céhbe vegyék fel.

1793, 1795. Kolozsvár, Teleki ház, 132 forint értékű munkát végez.

1799—1802. Uo., a Ref. Kollégiumba és tanári lakásokba kályhát állít.

1804. Héderfája, Bethlen Sámuel kastélyába készít zöld és fehér kályhákat.

1807, 1809, 1815. Zsibó. Wesselényi kastély, kályhák.

1817. Kolozsvár, Wesselényi István főtéri házához készít három fehér kályhát.

Forrás: AkadLt. *A Teleki család sáromberki levéltára*, elszámolás 1792-ből. *A Teleki család kendilónai levéltára*, Fasc. E. No. 71; nyugta: 1793. I. 28. 1795. IX. 10. *Iktári Bethlen-levéltár*, Mirtse Elek levele Bethlen Sámuelhez: 1804. IX. 29; szerződés: 1804. VI. 13; Reg. III. Fasc. CXLIX. No. 38. *A Zilahi Református Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 115, III. 55, 56. *Wesselényi-levéltár*, Missilis: Pap Sámuel levele Cserei Helénához, 1807. X. 21; conto: 1818. II. 24. KÁLt. KVLt. No. 1798/149 b. Prot. *centumv.* 1803. 6—7. 1. 1811. jan. 7-i sessio. Prot. *Oec.-polit.* 1821. 175, 779. 1. 1822. 306. 1. Prot. *Jurid.* 1822. 53. 1.

Leder (Léder, Léderer, Leider), Josef (†1814). Építőmester. A kolozsvári késő-barokk és átmeneti stílus kialakításában jelentős szerepe van. Ezt részben családi kapcsolatai is elősegítették, mivel vejei — Kindt Mihály és Anton Winkler —, valamint sógora, Sommer János szintén kőművespallérok voltak. Fia ellenben a katonai pályát választotta, és a dragonyosoknál a kapitányságig vitte. 1783-ban és 1787 elején Leder még mint szamosújvári lakos szerepel, 1787 közepétől azonban kolozsvári polgárnak írja magát. 1790-ben a város törvénytelen téglaegetéssel vádolja, és veréssel bünteti. Emiatt a Guberniumnál panaszt emel,

ahol elismerik igazát, és elrendelik, hogy a városi tanács engedje meg neki a tégláégetést. Az összeomlott tordai katonai raktárral kapcsolatos iratokból 1790 és 1792 között az derül ki, hogy azon ő is dolgozott Überlacherrel, de a későbbiek során már csak a Gindtner építőmester nevét említik az ügyel kapcsolatosan. Így tehát vagy tisztázza magát, vagy tévedésből keverték bele a dologba. 1795-ben az unitárius egyház tiltakozott az ellen, hogy Belső-Magyar utcai házát az ő megkérdezése nélkül adta el. 1796-ban a kolozsvári magisztrátus átíratot intéz a szamosújvárihoz, amiért a Leder keze alatt dolgozó messterlegényeket a város nagy kárára az örmény templom építéséhez csalták el. Ez idő tájt Leder elmaradt építési költségek miatt panaszol Wesselényi Farkasra, és pereli Bethlen Gergelyt. 1799-ben kéri a várost, hogy legényeit mentse fel a katonáskodás alól. Ugyanez év novemberében hasznos szolgálataira való tekintettel centum-paternek kéri magát, s meg is választják. 1800-ban vicepallérait szeretné felmentetni a katonáskodás alól. 1801-ben a Belső-Monostor úton épített házát akarja mentesíteni a beszállásolás alól. 1803-ban a megszükkült téglavető helyeket vizsgálja felül, s ajánlatot kérnek tőle a Szamoson lévő nagyhíd megépítésére. Ugyanebben az évben házépítési perben tisztázta magát Tordai György örökösei előtt. 1804-ben 400 forintért pereli az Überlacher-örökösöket, és eltiltja a Kocsárdi Mihálynak járó 200 forint kifizetését is a bácsi eklézsia erdejéből. 1804 decemberében Tóth György emel panaszt ellene, amiért 1200 forintot követel rajta egy 1000 forintban megalkudott építésért. 1805-ben a Fehér Ló vendégfogadót árendába veszi, s még 1810-ben is bérli. Ugyancsak 1805-ben évi 50 forintért elvállalja a téglavetésbeli inspektorságot. 1806-ban téglalaformákat csináltat, és városi munkáinak kifizetését szorgalmazza. 1808-ban megszökött legényei visszahozatását kéri a városi tanácstól. Ugyanebben az évben Ajtai József szabó 2100 forintért pereli, ő meg lakójára panaszol. 1808 és 1810 között a város nádasi malmát is haszonbérbe veszi. 1809-ben azt kéri a tanácstól, hogy György János nevű legényét a katonaságtól engedje el, Belső-Monostor utcai házára pedig adja meg az immunitást. A Kolozs megyei tisztség azért panaszol rá, mert a vármegyeház építését igen elhúzza. 1810-ben mint a „báhház egyik árendátora“ a katonatartás alól kér mentességet, és húsz ökröt vesz a várostól hitelbe. Ekkortájt panaszolnak rá, hogy az óvári „ispotály“ melletti házát a várfalra építette. 1811-ben rajta keresik a Fehér Ló nevű vendégfogadó elvesztett ablakramáit és kályháit. Ugyancsak ebben az évben Piac sori háza eladásából kellemetlenségei származnak, és a nézeteltérések elég lassan simulnak el. Ekkortájt bérli Überlacher hajdani faragóhelyét. 1812-ben Teleki József panaszol rá, amiért bérbe vett búzásbocsárdi jószágának árendáját Leder nem fizeti. 1813-ban felelősségre vonják a katonai kórházon keletkezett romlások miatt. Élete vége felé sok adóssággért folytatott pere zajlik a tanács előtt. 1814-ben meghal. Örököseinek pere egészen 1820-ig elhúzódik. Halála után özvegye a Szentegyház utcai házába költözik.

1770-es évek. Kolozsvár, a Bánffy palota építésénél vicepallér.

1783—1787. Hadad, a Wesselényi kastély melléképületei, udvarplanírozás, kerítés.

1787—1795. Kolozsvár, Teleki palota, tervezés és kivitelezés.

1787—1800. Uo., Wesselényi Farkas Szén utcai háza.

1790-es évek. Bonchida, a Bánffy kastély átalakításának tervei.

1793. Bethlen, a Bethlen kastély építése vagy renoválása.

1794. Kolozsvár, a Belső-Magyar utcai bástyán lévő ajtó megnyitása.

1795.1796. Zentelke, a Telekieknek épít.

1796. Kolozsvár, Teleki Imrének új épületet készít. Késő-barokk ház terve a Teleki-lévtárban, dátum nélkül.

1796—1800. Nagybánya, a Teleki ház renoválása.

1796—1800. Kerelőszentpál, a Telekieknek új épületeket készít.

1796—1811. Kendilóna, a tűz által elpusztított Teleki épületeket hozza rendbe.

1797—1799. Hosszúfalu, a régi Teleki kastélyt renoválja, és az új részt építi hozzá.

1798—1807. Kolozsvár, a Teleki—Pataki házat renoválja.

1799. Hosszúfalu, a templomjavítás tervét készíti el.

1799—1802. Kolozsvár, a Ref. Kollégiumot és a tanári lakásokat építi fel.

1800—1803. Uo., gör. kat. templom Ioan Bob püspök megbízásából.

1801. Uo., id. gróf Toldi Miklós házát és a várdaházat építi.

1803—1808. Uo., az Alvinczi ház újraépítése.

1804. Uo., szokókat tervez Friedet Jánossal együtt, és a katonai kórházat javítja.

1804. Uo., a Monostor kapu előtti köhidat javítja, és Tóth Györgynek épít.

1805. Uo., a főtéri Gyulay házat renoválja, a „Tornyot“ meszeli, a rendőrkommisszárnak egy szolgaház költségvetését készíti el, és megvizsgálja a Nádason lévő malom árkat.

1805—1814. Uo., tervet készít a katonakórházhoz és fel is építi.
 1805, 1809, 1811. Uo., a sörfőzőt javítja.
 1805. Uo., a postaház istállóját építi, és megjavítja a város téglacsűrét.
 1806. Girolt, Wesselényi Miklós udvarházát építi.
 1806, 1810—1812. Kolozsvár, a Fehér Ló vendégfogadót javítja, és hátsó szárnyát építi a saját tervei alapján.
 1806. Uo., az unitárius templomot renoválja.
 1807. Uo., a Wesselényi házat nézi meg javítás végett.
 1808. Uo., a fogház javításának költségvetését készíti el.
 1809.1808—1810. Uo., a prófosz-háznál szint épít.
 1810.előtt. Uo., a vármegyeház építése.
 1811. Uo., Korda Anna „hibásan készült“ Király utcai házat vizsgálja felül. Költségvetést készít a Híd kapu előtti híd renoválásához, és bástyafalat bontat a híd építéséhez. Mészeli a katonatiszti szállásokat, a prófosz-házat, a Torda kapunál, a Magyar, Közép és Monostor utcában lévő várdát. A Fehér Ló melletti ház falát bontatja,
 1811—1813. Kolozsvár, a nagy várdát javítja.
 1812. Uo., várfalat javít.
 1812—1814. Uo., a nagy vámházat építi.
 1814. Uo., Kabdebó Gergelynek épít.

Forrás: AkadLt. A Teleki család kendilónai levéltára, szerződések: 1787. IV. 18. 1789. IV. 20. A Teleki család hosszúfalvi levéltára, Jakab Gábor levelei Teleki Imréhez, 1796. III. 28. 1796. V. 11. 1796. IX. 15. 1799. V. 7. 1799. VII. 12. 1799. IX. 18. 1799. XI. 18. 1811. IX. 2; költségnapló: 1798—1801; számla: 1798. XII. 5; specificatio: 1799. IX. 17; szerződések: 1807. VI. 15. 1807. VII. 21. 1807, XII. 6; a kolozsvári építkezések költségei 1807-ből. A Teleki család sáromberki levéltára, 1799—1802 közötti elszámolások. Wesselényi-levéltár, szerződések: 1783. I. 25. 1787. II. 22; periratok: 1794. III. 28. 1797. VI. 30. 1797. VII. 10; instructio: 1795. XII. 7; a girolti udvarház építési költségeinek 1806-ból való elszámolása; Missilis: Pap Sámuel levele Cserei Helénához, 1807. X. 21. A Bethlen család keresdi levéltára, nyugta: 1793. IV. 9. Gyalay—Kuún-levéltár, Fasc., 10. No. 16. KÁLt. KVLt. No. 1790/309, 1790/420, 1792/27, 1792/37, 1792/49, 1792/89, 1796/255. Prot. Jurid. 1795. 177, 200. I. 1796. 31. 399. I. 1797. 161. I. 1803. májas 24-én tartott sessio. 1804. 199, 217, 720—729. I. 1805. No. 1164, 1416, 2569. 1808. 91. I. 1810. 250, 332. I. 1811. 177, 260, 269, 355, 428—429. I. 1812. 704, 733, 743, 819. I. 1813. 206, 694. I. 1814. 224. I. 1815. 1035. I. 1816. 139. I. 1817. 5, 91. I. 1819. 844. I. 1820. 1226. I. Prot. Centumv. 1803. 6—7. I. 1804. 181, 185, 187. I. 1805. 44, 55, 58. I. 1806. 172—174, I. 1808. 67. I. 1810. 22. I. 1811. 63. I. 1814. 98. I. Prot. Oec.-polit. 1790. 228, I. 1799. 345, 509—510, 1017. I. 1800. 177. I. 1801. 102, 136, 246, 277. I. 1802. 178. I. 1803. 152, 293, 379, 415. I. 1804. 160, 385, 591, 630, 782, 787. I. 1805. 23, 114, 143, 201, 371, 709. I. 1806. 4, 84, 118, 320, 379, 541. I. 1808. 147, 178, 262, 323, 621, 688, 692—694, 838. I. 1809. 116, 187, 244, 726, 794. I. 1810. 59, 68, 276, 369, 455, 461, 531, 803, 904. I. 1811. 30, 122, 275, 388, 408, 411, 442—443, 466, 491, 637, 794—795, 824, 852. I. 1812. 550, 616. I. 1813. 43, 68, 483—484, 569, 582, 879. I. 1814. 223, 259, 365, 475, 1023. I. 1815. 346, 445, 579. I. 1816. 128, 221. I.

Irodalom: Balogh: Kvár. 35. Bíró: Kvár. 116—118. Bíró József: A bonchidai Bánffy-kastély. Cluj, 1935. 30. Bíró: GerTK. 22—23, 92. Bíró: Erd. 140. Entz Géza: Kolozsvár későbarokk és újklasszikus házai. Kolozsvári Szemle, 1943. 2. szám, 116. Jakab: Kvár. III. 559. M. Ţocu — G. Starmüller: Două biserici româneşti din Cluj, în jurul anului 1800. Studia. 1968. I. szám. 36.

Ledrer, Josephus. Kőműves. Szászországból vándorolt be. A polgári esküt 1722. június 19-én teszi le. Bíró tévesen az ő leszármazottjának tartja Josef Ledert.

Irodalom: Bíró: Kvár. 117—118.

Liepperth (Lieperth), Johannes. Aranyműves. Hamburgi származású, a Neippergerreddel jött Kolozsvárra, az 1730. április 21. és 24-én kelt idegen-összeírások szerint 1719-ben, az 1727. május 10-én kelt szerint már 1712-ben. A „Scholában“ lakik, neve a város számadáskönyveiben 1743-ban szerepel utoljára.

1727—1729. Kolozsvár, a Szent Mihály templom ötvösmunkái.

Forrás. KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 675.

Irodalom: Bíró: SzMt. 34.

Majer (Mayer), Gottfried. Kőfaragó. 1770-ben a külvárosban lakik, s taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják.

1785. Kolozsvár, a Szent József szeminárium épületeit becsüli meg másokkal együtt.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512, 2147.

Majer (Mayer) János. (†1819). Építőmester.

1799-ben panasolja, hogy fiát Dobos Ferenc elfogatta. 1801-ben Kovács Dániel órás perelt valami vásár elrontása miatt. 1803-ban tagja a téglavető helyeket felülvizsgáló bizottságnak. 1805-ben Kemény Farkas pereli, amiért háza építését abbahagyta. Ugyanebben az évben kéri a tanácsot, hogy Szamosújvárra szökött legényeit hozassa vissza. 1806-ban Vallner Vincenc panaszol rá, amiért házát nem építette biztonságosan. 1808-ban ismét megszökött legényeit keresteti. 1809-ben a kardosfalvi — Cordoş — híd megépítéséért kér pénzt. A híd 1810-ben összeomlott, mert a bolthajtásokat nem jól építette. 1814-ben Haller Józseffel van építési vitája. 1814-ben a beomlott híd újraépítésére kötelezik. Ekkortájt kéri a tanácsot arra, hogy elfogott kőműveseit, akik felesége testvéreinek gyermekei, engedje szabadon. 1815-ben adósságért zaklatják. 1816-ban a kardosfalvi hídhöz 40 szekér követ hordat. 1818-ban 4000 zszindelyért perelik. Tagja volt a Választott Közönségnek.

1791. Kolozsvár, Toldalagi László régi házánál a hátulsó konyhát építi meg, valamint apró javításokat végez. A palota felépítéséről is tárgyalnak vele

1801. Uo., Kemény Simonné Piac sori házán végez javításokat.

1803. Uo., igazolja, hogy Jó Dénes házának kéménye a falak megerősítése nélkül nem emelhető fel.

1804. Uo., Kemény Farkasnak épít, és a Monostor kapu előtti híd javítására ad be javaslatot.

1806 előtt. Uo., a gubernátornak és Vallner Vincencnek épít.

1806. Uo., a Toldalagi—Korda ház istálló felőli részének leszakadásakor ő is a becsüt készítő mesterek között van.

1807. Uo., a Teleki—Pataki házon végez javításokat.

1808.1816. Kardosfalva, hidat épít.

1809—1811. Kolozsvár, a Toldalagi—Korda házban egy szobát javít, és Toldalagi László majorjában kemencét rak.

1810—1811. Uo., a Redoute építését vizsgálja felül.

1814. Uo., a Szén utcai kaput nyitja meg a forgalom előtt.

1814 körül. Uo., gr. Haller Józsefnek épít.

1817. Uo., Bloz István házát építi.

1819 előtt. Uo. Losteiner Lászlónak és Kemény Sámuelnének épít.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, Reg. IV. Fasc. 139; szerződés: 1791. VIII. 29. 1806. VII. 31; Prot. 1809. II. 20. I. 1810. II. 3. I. 1811. I. 43. I. *A Teleki család hosszúfalvi levéltára*, szerződés: 1807. VI. 29. KÁLt. KVLt. Prot. Jurid. 1801. 414, 726. I. 471. I. 1806. 595, 640—641. I. 1814. 656. I. 1815. 367. I. 1818. 973. I. 1819. 865, 1078. I. 1820. 749. I. Prot. Oec.-polit. 1799. 545. I. 1801. 49. I. 1803. 560. I. 1804. 787. I. 1805. 331, 345, 369, 480, 561. I. 1808. 621, 647, 813, 838. I. 1809. 800, 945. I. 1810. 375, 381. I. 1811. 442—443. I. 1814. 115, 145, 147. I. 1816. 694. I. 1817. 166. I. 1819. 399. I. Prot. centumv. 1803. 6—7. I. 1810. 29. I.

Irodalom: B í r ó: Kvár. 124.

Marjas. Kőműves. 1745-ben az obsitos németek összeírásában szerepel, és D. Istvánnál lakik több más mester társaságában.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941.

Id. Máté Izsák (†1847). 1799 és 1801 között több pere van a város előtt. 1799-ben a várostól munkája díját kéri. 1813-ban a hidvizsgáló bizottság tagja. 1815-ben testvéreivel osztozik. 1816-ban elfoglalt földjeit kéri vissza. 1820-ban elszökött legényét keresi Torda vármegyében. 1823-ban Váradí doktor pereli. 1825-ben Nagy András ácslegény panaszol reá. 1827-ben az ácslegények megverik, és szomszédjaival van kellemetlensége, közöttük a fiával is. A pereskedés hosszú időn át folyik. 1830-ban több ízben pereli adóssait, így Bara doktort is. 1833-ban Szöllősi István ácslegényeit pereli. 1836-ban a legények részegen elvitték tőle a meghalt céhmester, Gyulai László szerszámain. 1837-ben igazolja magát a tanács előtt, hogy az Aranyoson vállalt hidat a zajlásra való tekintettel nem tudta elkészíteni. Ugyanaki sor azt kéri, hogy öreg korára való tekintettel ne is követeljék rajta a munka elvégzését 1841-ben az őszi vetéseken esett kárát panasolja. Ugyancsak ebben az évben perel Alföldi Antallal, amiért bizonyos csigák használati díját nem fizette meg. 1842-ben határtolvajok miatt éri károsodás. 1843-ban húszéves adósán vesz elégtételt. 1847-ben meghal. Tevékenységét a húszas évektől kezdve a fiától nem lehet elkülöníteni.

1799 előtt. Kolozsvár, a városnak dolgozik.

1814—1816. Uo., a katonakórháznál dolgozik.
 1816. Uo., a várda-háznál dolgozik.
 1816—1818, 1823—1827. Kardosfalva, hidat épít.
 1817. Kolozsvár, a Németek pallóját ácsolja.
 1818. Uo., a város malmát építi.
 1823 előtt. Uo., Thoroczkai Pálnak dolgozik.
 1823. Uo., a város hídjait vizsgálja felül.
 1824. Uo., a feleki úton kalyibát épít, és a Kis-Szamoson hidat csinál.
 1825.1831. Uo., Steiner Sámuelné házat becsüli meg.
 1838. Uo., a Libucz-gáton levő malomnál dolgozik.
 1841 előtt. Uo., Pásztor Istvánnak épít.
 1842. Uo., a Szent György-hegyen kalyibát épít.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Oec-polit.* 1799. 79. 1. 1801. 60. 1. 1813. 136-139. 1. 1814. 423. 1. 1815. 542. 1. 1816. 48, 480, 526, 689, 806. 1, 1817. 81, 388, 473, 495. 1. 1819. 267 '601, 642. 1. 1820. 452. 1. 1823. 536, 542, 543, 621, 810, 1022, 1038. 1. 1824. 417. 1. 1826 556. 1. 1827. 2, 615. 1. 1831. 1147. 1. 1835. 1069. 1. 1836. 492. 1. 1837. 270. 1. 1838. 521 569, 616, 869. 1. 1841. 57, 107. 1. 1842. 63. 1. 1843. 88. 1. *Prot. Jurid.* 1799. 84. 1. 1801 26. 1. 1815. 93. 1. 1816. 675. 1. 1818. 735, 947. 1. 1823. 206, 761. 1. 1824. 514, 610 1. 1825. 949. 1. 1827. 1283. 1. 1830. 7, 533. 1. 1832. 1247. 1. 1833. 309, 901, 1353. 1. 1839 7, 420, 512. 1. 1840. 311, 366, 462. 1. 1841. 309, 466, 526, 567, 573, 722. 1. 1842, 43, 391. 1. 1843. 500. 1. 1847. 378, 405, 620. 1. *Prot. centumv.* 1824. 5. 1.

Matkó István. Lakatos.

1777—1780. Kolozsvár, Bánffy palota, lakatosmunka.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, Generalis computus, 1777—1780; fizetések, elszámolások 1780 előtt.

Miller, Jacob. Asztalos. 1720 körül a „Birodalomból“, Tübingenből jött Kolozsvárra saját elhatározásából.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 675.

Misli János. Kőműves, 1770-ben saját háza van, a taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják. 1799-ben leányai perelik az anyai harmad kiadása miatt. 1801-ben a Külső—Szén utcában vett és frissen renovált házára kér immunitást. 1804-ben kétévi betegeskedésére és megvakulására hivatkozva kéri, hogy taxáját töröljék, mert mesterségét nem tudja folytatni. Veje Kern Márton kőműves.

Forrás: AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, Reg. IV. Fasc. 139; szerződés: 1791. VIII. 29. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512. *Prot. Jurid.* 1799. 338—339, 182. 1. 1800. 293. 1. 1801. 804, 817. 1. *Prot. Oec-polit.* 1801. 356. 1. 1804. 50. 1.

Irodalom: B í r ó: Kvár. 124.

Nachtigall, Johannes (†1761). Szobrász. A század kiemelkedő művészegyénsége. A Nachtigall név 1717-ben már szerepel a kat. plébánia anyakönyvében, de a polgárok névsorában nem találkozunk vele. Mesterünk 1740-től kezdve bukkan fel a Szent Mihály templom építkezéseinél. 1761. június 5-én halt meg, hozzávetőlegesen 44 éves korában. Neve sokszor szerepel az anyakönyvekben.

1740—50. Kolozsvár, Szent Mihály templom, szószék-mellvéd.

1745 előtt. Uo., ferences templom, immaculata-szobor.

1745. Uo., a lorettói kápolna bejárata feletti dombormű.

1745 körül. Uo., a jezsuita templom kórusi székeinek két faragványja.

1747 körül. Uo., ferences templom, a párkány feletti fülkék szent szobrai.

1747. Boncida, a ref. templom kapujának három anygalszobra.

1740-es évek vége — 1753. Kolozsvár, Szent Mihály templom, Szentkereszt-szoborcsoport.

1750. Uo., Szent Mihály templom, Szent Katalin-oltár és aranyozott gyertyatartó.
 1751—1753. Bonchida, 36 mitológiai tárgyú szobor és 17 urna a kastély számára, az istálló és lovarda ajtaja, az istállóban álló kóló, a díszkapu homlokzatának szobrai, a kastély főépületének homlokzatain álló 3—3 szobor, a díszkapu homlokzatába helyezett Bánffy címer.

1754 előtt. Kolozsvár, Szent Mihály templom, az orgona művészi kiképzése.
 1753 és 1761 körül. Csicsókeresztúr — Cristești Ciceului —, róm. kat. templom pieta.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 248. Balogh: Kvár. 34. B í r ó: SzMt. 27—28, 46—50, 54, 55. B í r ó: EMű 124, 133, 138. B í r ó: Kast. 63, 80. B í r ó József: A

bonchidai Bánffy-kastély. Cluj, 1935. 22—3, 25—26. Entz Géza: A csicsókeresztúri római katolikus templom. EM. 1942, 61—62. Foerk Ernő: Szünidei felvételek, XIII. 1941—42. 2. Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Cluj, 1936. 38. Kelemen Lajos: A kolozsvári piarista templom. Pt. 1942, 192. Uő.: Biserica St. Mihail din Cluj. *Boabe de Grâu*. 1933. 227—237. Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp., 1938. 69. Roth, Victor: Die deutsche Kunst in Siebenbürgen. Berlin, 1934. 147.

Német Ferenc Kőműves. 1745-ben az obsitos németek összeírásában szerepel, és D. Istvánnál lakik több más mester társaságában.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941.

Német Lőrinc. Kőműves. 1745-ben az obsitos németek összeírásában szerepel, és a templom körüli boltokban lakik.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941.

Német Tamás. Kőműves. 1745-ben az obsitos németek összeírásában szerepel, és D. Istvánnál lakik több más mester társaságában.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 941.

Nickel (Nekkel), Johannes. Ácsmester. 1718-ban Pfalzból költözött a városba, „ad Caesarem et Jesuitem Laborem“. A „parochialis scholá“-ban lakott, s a XVIII. század közepén a város számadásaiban és az egyház matrikuláiban többször előfordul a neve. 1770-ben az ácsceh tagjai között szerepel, és taxafizetés szempontjából az utolsó, hatodik kategóriába sorolják.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 675, 696, 1512.

Irodalom: B í r ő: SzMt. 24.

Nickel, Martin. Ács. 1718-ban Pfalzból jött a városba, „ad Caesarem et Jesuitem Laborem“. Az 1728. május 10-én és 1730. április 21—24-én kelt idegen-összeírásokban szerepel a neve. Az anyakönyvek a család több tagját tartják nyilván.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 675, 696.

Paksi Sándor. Asztalos. Mint vándorlegény kerül Kolozsvárra, és feleségül veszi Vas József asztalos mostohaleányát. Apósával boltot tartanak, és kész bútorokat árulnak. Az üzlet főként a Paksi szakértelmén alapul, de mikor látja, hogy örökséget nem remélhet, munkabért kezd követelni, ami miatt 1813-tól 1818-ig tartó pereskedésre kerül sor. Apósa bosszúból 1813-ban még a céhből is kizárhatja. 1815-ben, mikor a Gubernium engedélyezi nekik a „bútor fabrica“ felállítását, már egyik sem akar tudni a másiktól.

Ugyanebben az évben a meghalt László bátyja adóssága körüli bonyodalmakat rendezi. Nedőczy György asztalos is ekkor panaszol rá. 1816-ban meghalt legénye adósságát annak szüleinek akarja felvenni. Ugyanebben az évben megint kizárják a céhből. 1821-ben néhai Frónius János javainak árverésén vett portékák árának kifizetésére kötelezik. Ekkortájt centum-paterségre is javasolják. Mivel óvári háza újjáépítése 7000 forintba került, a várostól 1000 forintot kér kölcsön. 1822-től több éven keresztül Alföldi Antal pereli 842 forintért. 1823-ban Bergai professzornak 1200 forinttal tartozik. 1826-ban kéri a tanácsot, hogy remek-esztendőre engedett Deák Dániel nevű legényét hagyja nála. 1827-ben Osváth Pál nevű legénye bérét kéri tőle; Madai Mátyás asztaloslegényt kezességén kiveszi a Toronyból. 1828-ban Bavarus Márton asztaloslegény panaszol rá. 1828-ban adósságai miatt összes vagyonát és szerszámait is összeírják 1556 forint értékben. 1829-ben rég meghalt László testvére után szeretne örökölni. 1830-ban Bíró Sándor nevű legénye kéri tőle bérét. 1833-ban műhelyt kér magának, amit nem kap meg. Ugyanebben az évben egyhónapi börtönre ítélik, valószínűleg adósságai miatt. 1834-ben végrehajtókat küldenek ki ellene. Ekkor már más műhelyben dolgozik. 1835-ben a kaszárnya-alapba tartozik. 1836-ban műhelye miatt perel. 1838-ban városi adósságait munkával akarja leróni. 1842-ben betegségére való tekintettel Lászlóffy Ferenc volt legényétől fizetési haladékot kér. 1843-ban hamis követelésekkel áll elő. 1845-ben ital áráért perelik. 1848-ban és 1850-ben osztóbírákat kér. Adósságos pereit két évtizeden keresztül folynak.

1817. Kolozsvár, gr. Gyulay Ferencnének dolgozik.

1824, 1825, 1830. Uo., a Redoute ablakkereteit készíti, és javításokat eszközöl.

1825. Uo., az archívum tékáit készíti.

1825 körül. Uo., Bánffy Dénesnek épületasztalosi munkát végez.

1826 előtt. Uo., Jónás Ferenc szolgabírónak dolgozik.

1828. Uo., a városnak dolgozik.

1834. Uo., Szilágyi Sámuel ref. papnak íróasztalt készít.

1843. Uo., Bruzer Sándor mészáros leányának 1 kivonó ágyat, két széket és egy almáriumot készíti.

1843 előtt. Uo., Szentgyörgyi Bálintnak dolgozik.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1813. 796. I. 1815. 109, 115, 439, 460—462, 579. I. 1816. 277, 322, 710. I. 1817. 340, 1046—1056. I. 1818. 808. I. 1821. 456, 524, 650, 866, 1325. I. 1822. 346. I. 1823. 40, 356, 438, 481, 551, 611, 628, 639, 670, 704. I. 1824. 135. I. 1826. 397, 1188. I. 1827. 465, 676, 704, 847, 1137, 1192, 1292, 1298. I. 1828. 87, 224, 398, 495, 724, 1061, 1379, 1550. I. 1829. 239, 482, 507, 757. I. 1831. 212, 225, 240, 250, 260, 391, 584, 1201. I. 1832. 115, 473, 558, 716. I. 1833. 165, 381, 1144. I. 1834. 200, 400, 748. I. 1836. 1222. I. 1838. 237, 336, 347, 439, 442, 689. I. 1839. 19, 124, 162, 737. I. 1840. 90, 443, 449, 647, 786, 920, 990, 1014, 1084. I. 1841. 135, 344, 724. I. 1842, 140, 449, I. 1843. 58, 112, 322. I. 1844. 123, 479, 533, 534, 836. I. 1845. 22, 97. I. *Prot. Oec.-polit.* 1814. 4, 121—122, 198, 289. I. 1815. 9, 131, 336. I. 1816. 327, 446, 731. I. 1817. 345—348. I. 1821. 91, 455. I. 1823. 916. I. 1824. 183, 395. I. 1824. 662. I. 1825. 223, 752, 1066. I. 1826. 475, 504, 531, 759, 769, 770—772. I. 1527. 16, 548. I. 1828. 32, 167, 253, 366. I. 1830. 4, 44, 768. I. 1831. 98. I. 1835. 398. I. 1838. 444, 575. I. 1845. 736. I. *Prot. centumv.* 1821. 7. I. 1823. 261. I. 1833. 70. I. 1838. 254. I. *Tanácsi Iktatókönyv, 1848,* 321, 632. szám. 1850. 5769. szám.

Páldi Székely István (1717—1769). Rézmetsző és nyomdász. Kolozsváron született. 1741 és 1752 körül a ref. egyház segítségével Leidenben és Utrechtben rajzolni és metszeni tanult. 1755-ben átvette a Ref. Kollégium nyomdáját. Amíg azt használhatóvá tudta tenni, címereket festett, tűzijátékot készített gr. Károlynak és ifj. Teleki Ádámnak. Kemény Lászlónak kertet tervezett, Teleki Ádámnak pedig aranytartalmú kőzetekről adott felvilágosítást. Kevés metszete maradt reánk: Ádám és Éva esete, Daniel István, Gyöngyösi Pál és Szathmári Sámuel portréi. Kolozsváron hal meg 1769. március 10-én.

Forrás: *A Kolozsvári Ref. Egyházkerület Gyűjtőlevéltára.* A Főkonzisztórium Levéltára: 1742. No. 7, 14. 1745. No. 57. 1746. No. 89. 1747. No. 31, 61, 256, 269, 374. 1750. No. 6, 26, 358, 368, 576. 1751. No. 34, 394. 1752. No. 47, 57, 84. 1753. No. 4, 9, 36, 73, 77, 104, 120, 142. 1754. No. 3, 22, 29, 123, 132, 137, 170. 1755. No. 4, 24, 27, 29, 155, 168, 170, 172, 186, 208. 1757. No. 45, 254.

Irodalom: Kelemen Lajos: Páldi István rézmetsző. M. 1910. 89. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 194—195, (Lásd a mellékelt bibliográfiát.)

Pamer (Pämer, Bämmer, Paumer, Baumer), Ferenc. Kőműves és ács. Bajorországból származott. Egy 1774-ből való tanúvallatásban 43 évesnek mondja magát. Így 1731 körül születhetett. Kolozsváron a Szén utcában lakott. 1770-ben saját háza volt, s taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába sorolják. Az 1780-as években Zilahra költözött. Fia, ifj. Braumer-Pámer József kőműveslegény, marosvásárhelyi lakos.

1758. Kendilóna, vendégfogadó építése.

1758—64, 1774. Kendilóna, a kastély renoválása.

1765—1770 körül. Kolozsvár, Teleki Ádám házat építi fel.

1772. Bánffyhunyard, a ref. templomot renoválja.

1784. Nagygoroszló, Inczédi Mihálynak épített valamit.

1784—87. Szilágycseh, udvarházat renovál, pincét, konyhát, sütőházat épít.

1805—1813. Zsibó, a Wesselényi kastély építkezéseinél dolgozik.

Forrás: AkadLt. *A Teleki család kendilónai levéltára,* nyugta: 1764. IX. 16. *A Teleki család nalácvádi levéltára,* szerződés: 1784, XII. 10. *Iktári Bethlen-levéltár,* szerződés: 1784. IV. 15, 24; levelek: 1786-ból és 1787-ből. *A Jósika család hitbizományi levéltára,* szerződés: 1785. V. 13; tanúvallatás: 1774. IV. 6. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai,* Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 88, 99, 102, 107, 113, 121; III. 4, 8, 11, 16, 19, 20, 31. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512.

Irodalom: B í r ó: GerTK. 21, 88—89. B í r ó: EMű. 56.

Pech, Severinus (Seyfrid Pöch). Asztalos. 1730 februárjában költözött a városba Tirolból. Nevét az asztalosok céhkönyve Teverinus Bächnek írja, az anyakönyvekben viszont többször Zefirinus Pech néven szerepel. 1740-ben minden valószínűség szerint ő a „skólában“ lakó német asztalos. Halála után özvegye egy darabig még folytatta a mesterséget, de az 1770-es összeírás már „mindenből kipusztult miserabilis“-nak mondja.

1740—1750. Kolozsvár, a Szent Mihály templom szószékének asztalosmunkája.

1745. Uo., a portikus ajtajai.

1747—1750. Uo., a Három királyok-oltár asztalosmunkája.

1748—1749. Uo., a Szent András- (ma Szent Kereszt-) oltár asztalosmunkája.

1751—1756. Uo., a Szentháromság-oltár asztalosmunkája.

- 1756—1758. Uo., a Nepomuki Szent János-oltár asztalosmunkája.
 1757. Uo., tabernaculumot készít.
Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19. és anexa; Pasc. II. No. 696. 1512.
Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 169, 253. Bíró: SzMt. 30, 43, 53, 56, 58, 59.
 Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Cluj, 1936. 40.
- Pezel, Josephus.** Kőműves. 1701-ben Bajorországból jön Erdélybe, Kolozsvárra csak 1726-ban költözik.
Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 675.
Pischof, Paul. Fazekas. 1795-ben a borgói — Prundul Bîrgăului — „papírcsináló manufaktúra” pereli 85 forintért. 1797-ben az adósok börtönéből való kibocsátását kéri.
 1780 körül, Kolozsvár, Bánffy palota, kályhák.
Forrás: KÁLt. KVLt. Prot. Jurid. 1795. 36. 1797. 159, 160. I. AkadLt. Iktári Bethlen-levéltár, Computus I. II. III.
- Posoni György.** Rézmetsző és aranyozó.
 1799 körül. A kolozsvári magyar szabócéh vándorlevele a város képével.
 1810—1811. Kolozsvár, Toldalagi—Korda ház, a nappali fekete kanapéjának és egyéb bútorok figuráit aranyozza.
Forrás: AkadLt. Iktári Bethlen-levéltár, Prot. 1810. II. 2. 1811. II. 4, 5, 6.
Irodalom: Bielz, Julius: Die Graphik in Siebenbürgen. Sibiu, 1947. 13. Lyka Károly: A táblabíró világ művészete. III. Bp., 1922. 36. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 203. (Lásd a mellékelt bibliográfiát.)
- Id. Reich, Johannes** (†1795). Üveges. 1781-ben azért panaszol az asztalos céh ellen, mert az rossz néven vette tőle holmi pincetokoknak az elkészítését. 60 éves korában hal meg.
 1777. Kolozsvár, Rédey Mihály építkezéseinél üvegesmunka.
 1780—1782. Uo., Bánffy palota, üvegezés.
 1781—1782. Bonchida, Bánffy kastély, üvegezés.
Forrás: AkadLt. Iktári Bethlen-levéltár, elszámolás: 1776—1782, 1777—1780, 1780—1782, 1781—1782. KÁLt. KVLt. Prot. Jurid. 1780. 259. I. 1795. 283. I.
Irodalom: Bíró: GerTk. 92.
- Richter, Anton.** Asztalos. Szebenből költözik Kolozsvárra. 1799-ben feleségét perelik 80 forintért, amit még 1778-ban vett fel. 1800-ban megszökött legényét szeretné visszahozatni. 1802-ben azt kéri a céhtől, hogy zálogait adja vissza, és a Nagyváradról jött Pepper Lajost az ő műhelyében helyezze el. 1810-ben nem él, mert a Toldalagi—Korda ház számára már felesége vállal bútorokat.
 1774—1784. Kolozsvár, Bánffy palota, épületasztalost munka.
 1777. Uo., Rédey Mihály építkezéseihez asztalosmunka.
 1795. Erzsébetváros, a róm. kat. örmény templom padjait készíti.
 1809. Zsibó, a Wesselényieknek asztalosmunka.
Forrás: AkadLt. Iktári Bethlen-levéltár, szerződés: 1774. VI. 23; kimutatás az elvégzett munkáról az 1777. és 1784. évre; elszámolás, Computus az 1775, 1784, 1780—1782, 1777—1780. évekből; Prot. 1810. II. 2. I. A Zilahi Ref. Kollégium iratai, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, II. 115. I. KÁLt. KVLt. No. 1795/55. Prot. Jurid. 1799. 217. I. Prot. Oec.-polit. 1800. 645. I. 1802. 238, 262, 384. I.
- Sárdi Sámuel.** Rajzoló és rézmetsző. Kolozsváron 1740 és 1745 között működött, később Szebenbe teszi át tevékenysége színhelyét. Kolozsváron a Teleki Józsefnek 1745-ben nyomtatott prédikációs könyv címképét metszi a Teleki család címerével. Ő metszette a Rédeyek leszármazási tábláját, Stefan Waldhütter von Adlershausen tanácsos ex-librisét („Del. et sculp. Samuel de Schard“), valamint Szeben látképét több céhlevélen.
Irodalom: Bielz, Julius: Die Graphik in Siebenbürgen. Sibiu, 1947. 12. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés történet. Bp., 1951. 214. (Lásd a mellékelt bibliográfiát.) Siklóssy László: Az erdélyi exlibris. Pt. 1925. 551.
- Schelling (Schellnik) Boldizsár.** Rézműves. 1762-ben bepanaszolják, hogy mint céhen kívüli, nem „igaz művet” árul. 1765-ben a Gubernium valószínűleg a céhbe állásával kapcsolatosan parancsolja meg a városnak, hogy teljesítse kérését. A céhbe azonban nem tudott beállni, mert „szabad állapotát és tisztességes voltát hazája távolsága” miatt nem tudta bebizonyítani. Ezért Tordára ment, mert ott nem volt céh.
Forrás: KÁLt. KVLt. No. 1765/29, 1765/36.
Irodalom: Jakab: Kvár. III. 279—280.

Id. Schindler Mihály (†1821) Kőfaragó. 1800-ban Vigám János, 1809-ben Kádár Márton nevű legényét kéri mentesíteni a katonaság alól. Örökösait sokáig pereli Kotró András kőfaragó.

1792-1796. Kolozsvár, Teleki palota, tornáckövek.

1796. Gernyeszeg, a kastély istállójához farag köveket és párkányt.

1799-1802. Kolozsvár, a Ref. Kollégium és tanári lakások kőfaragó-munkáját végzi.

1802. Uo., a főtéri Kemény ház kőfaragó-munkájának becsűjét készíti el.

1803. előtt. Újtorda, a ref. templom katedrálja és úrasztala.

1803-1811. Kolozsvár, Toldalagi—Korda ház, a kőművesmunka egy része, erkélyoszlopok, padlásablak, ajtók, ablakok.

1806. Koronka, Toldalagi-kripta, teteién faragott urnával, egy kőkoporsó, amibe két fakoporsó fér el.

1811 előtt. Kolozsvár, a Híd kapu előtti hídhoz készit kőfaragó-munkát.

1812. Gyalakuta a Lázár udvarházhoz postamens-köveket farag.

1813—1814. Kolozsvár, a sóúthoz ad faragott követ.

1815 előtt. Zsibó, Wesselényi kastély, kőfaragó-munka.

1817. Kolozsvár, Teleki—Pataki ház, csatornaköveket igazít és farag.

Forrás: AkadLt. *A Teleki család hosszafalvi levéltára*, szerződés: 1792. VI. 25; nyugta: 1796. I. 4; conto: I. 12. *A Teleki család kendilónai levéltára*, szerződés: 1796. VII. 11. *A Teleki család sáromberki levéltára*, computus 1799—1802. *Iktári Bethlen-levéltár*, szerződés: 1803. IV. 28. 1803. X. 18. 1806. III. 8. 1806 V 29 1808 III 10. 1811. V. 21; nyugta: 1804 XII. 20; Prot. 180S. 11, 27, 51. 1806. 8, 11, 13, 14, 15, 17. 1807. I. 5. 1808. I. 1, 3, 4, 8, 33. 1808. II. 2, 13, 14, 17, 23. 1809. III. 20, 28, 31, 39, 46—47, 48. 1810. I. 11, 25. 1811. I. 9, 33. *Kemény Sámuel gyűjteménye*, becsű: 1802. IX. 30. *A Lázár család gyalakutai levéltára*, Schindlernek Lázár Istvánhoz (?) intézett levele 1812-ből. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, III. 56. I. KÁLt. KVLt. Prot. *Oec.-polit.* 1800. 932. I. 1809. 259. I. 1811. 724. I. 1813. 1160. I. 1814. 453, 486. I. Prot. *Jurid.* 1821. 1594. I.

Schneider (Snajder, Shneider), Sebastian. Kőműves. A tiroli Innsbruckból származik, s 1728-ban telepedett meg a városban. Valószínűleg vele azonos a „scholában“ lakó német kőműves, aki 1728-ban szerepel a nyilvántartásokban. 1740-ben „Kőműves Sebestyén“-nek vagy „német kőműves Sebastian“-nak emlegetik. 1745-ben a „Pater Jesuiták házánál“ lakik.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19. és anexa: Fasc. II. No. 696, 941.

Irodalom: B i r ó: SzMt. 80, 85.

Schuchbauer, Anton (†1789). Szobrász. A XVIII. század egyik legjelentősebb barokk mestere Erdélyben. 1719-ben született, s Budáról költözött Kolozsvárra. Testvére, Schuchbauer József képművész, a budai céh tagja, s halálakor kolozsvári öccse magának kén kiadatni hátramaradt javait. Kolozsváron 1740-ben bukkan fel először a neve a Szent Mihály templom építkezéseivel kapcsolatban. 1743-ban az Óvárban, 1746-ban a templom körüli boltokban lakik, majd elköltözik a „Scholába“. Az 1770-es összeírás idején nincs háza, s taxafizetés szempontjából az utolsó, hatodik kategóriába sorolják. 1774-ben Toldalagi Lászlót tizenkét évi elmaradt bérért, 6 arany forintért panaszolta be a Guberniumnak. 1786-ban ismét óvári lakos. Neve az anyakönyvekben sokszor előfordul.

1734 után. Zsibó, Wesselényi István epitáfiumköve.

1740—1750. Kolozsvár, Szent Mihály templom, szószékkorona.

1744. Uo., Mária-oszlop.

1745. Uo., akadémiai (jezsuita) templom, szószék és stallum.

1747—1750. Uo., Szent Mihály templom, Három királyok-oltár 16 faragott szoborral.

1748—1749. Uo., Szent András-oltár.

1749. Zsibó, a régi Wesselényi udvarház emléktáblája.

1740-es évek vége. Déva, Magna Curia, kandalló, lépcső és erkély balusztrád.

1750-es évek. Kolozsvár, Szent Mihály templom, Vízkereszt-dombormű.

1751—1757. Uo., Szentháromság-oltár 12 szoborral és tabernaculum.

1756—1758. Uo., Nepomuki Szent János-oltár.

1757 előtt. Uo., Szent András fa dombormű.

1759—1762. Marosvásárhely, Toldalag palota, homlokzatdíszek.

1760-as évek. Uo., Knöpfler ház, ablakok.

1764 körül. Ds, kat. templom, Mária-oltár.

1765 előtt. Szarvaskend — Cornești —, kat. templom, oltár, feszület.

1765 körül. Szamosújvár, örmény nagytemplom, ezüstoltár, Lászlóffy ház.
 1766. Csákigorbó, Haller kastély, a kapu feletti három szobor.
 1767. Csicsókeresztúr, kat. templom, főoltár, Szent István és Szent László szobrai.
 1768 és 1770 között. Hadad, Wesselényi kastély, címerkő, melyet eredetileg a kapu fölé szántak, most a kertben van.
 1770 körül. Kaplyon, Szent Antal-mellékoltár, a Haller kastély homlokzati kiképzése.
 1770-es évek. Kolozsvár, minorita templom két oltára (ma Nagyenyeden vannak).
 1771. Uo., ferences templom, Karl Engelshaus síremléke.
 1771. Zsibó, Wesselényi kastély, a lovarda emléktáblája fölötti kóló.
 1776. Hadad, Wesselényi kastély, az ajtó feletti címer és a kétoldalt elhelyezett feliratos kövek; Rédey Zsuzsanna epitáfiumköve.
 1779—1782. Kolozsvár, Bánffy palota, a balkon griffes címere, a homlokzat szobrai és urnái, a padlásablakok kiképzése.
 1780. Szeben, Otto Traun gróf síremléke.
 1786. Kolozsvár, gr. Bethlen Gergely kriptájához egy sírkövet farag címerrel és felirattal. Komlód, az udvarház homlokzati kiképzése.
 Bögöz, ref. templom, Korda György lovasszobra a templom szószékkoronáján.
 Sáromberke, Teleki kastély, két szoba stukkódísz.
 Alsóidecs, ref. templom, stukkók.

Forrás: AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1776. VIII. 7. *Toldalagi-levéltár*, Fasc. 14. No. 80; költségnapló, 110. lap. *Iktári Bethlen-levéltár*, Generális Computus, 1777—1780; szerződés: 1786. IV. 20. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512, 1785.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 271—272. Balogh: Kvár. 34. Bíró: EMü. 123, 124, 129, 133, 135. Bíró: Kast. 20, 57, 62, 63, 88, 90, 91, 104. Bíró: SzMt. 28, 30, 47, 50—51, 53—54, 56—57, 58. Bíró: GerTK. 38, 106. Bíró József: Traun Ottó gróf sibiu-i síremléke. *Magyar Lapok*, 1937. január 31. 1467. szám. Uő.: A zsibói kastély. *Emlékkönyv Gerevich Tibor születésének 60-ik évfordulójára*. Bp., 1942. 139, 140. kép. Entz Géza: A csicsókeresztúri római katolikus templom. E.M. 1942. 57—59. Uő.: Szolnok—Doboka műemlékei. *Szolnok—Doboka magyarsága*. Dész—Kolozsvár, 1944. 219. Garas Klára: A barokk művészet. A magyarországi művészet története. I. Bp., 1956. 404. Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Cluj, 1936. 38—42. Hekler Antal: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937, 115. Kelemen Lajos: Megjegyzések a Cerevich emlékkönyv erdélyi anyagához. E.M. 1943. 119. Uő.: A kolozsvári piarista templom. Pt. 1924. 189—194. Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp., 1938. 38, 69, 70.

Schweininger (Sveninger), Franz. Kőműves.

1764. Bethlenszentmiklós, a Bethlen kastélyt javítja.

1769. Kolozsvár, Alvinczi Gábor házának renoválása.

Forrás: AkadLt. *Bethlen-levéltár*, szerződés: 1764. X. 25. *Alvinczi-levéltár*, szerződés: 1769. IX. 10.

Sellner, Martin. Kőműves. Felső-Ausztriából költözött Kolozsvárra mint menekült 1716-ban. Adó-rubrikájában a következő bejegyzés olvasható: „nihil solvit quia educilat R. Patribos Jesuitis“. Egy későbbi idegen-összeírás szerint csak 1721-ben költözött volna a városba.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 675, 697.

Simon, Johann. Rézmetsző, vésnök, nyomdai faktor, „dicasterialis pecsétmetsző“. Erdélybe a nürnbergi járásban lévő Eschenbach nevű városból vándorol be a XVIII. század végén. Kolozsváron Batthyány Ignác nyomdájában dolgozik 1796 és 1804 között. 1817-ben mint Schmeltzer József bécsi kőfaragó megbízottja 330 forintért perel. 1820-ban Bécsben van, s felesége 1500 forintért pereli Bánffy Zsuzsannát. Ugyanakkor egy Bassy Tamás nevű táncmester tőle követel 800 forintot. 1822-ben a városban megtelepedett pecsétmetszők miatt panaszol. 1824-ben bajorországi örökségét kéri. 1826 és 1827 között Bergai professzor perel vele az eladott Batthyány nyomda miatt, amit állítólag hiányos állapotban adott át. 1828-ban özvegyét emlegetik. Árvái ügyében a bajorországi Hildesbrom királyi ítélőszékét értesítik. Az említettekén kívül mestersége volt még a drágakövek vésése is. Illusztrációkat, cím vignettákat készít. A kolozsvári lakatosok céglevelit (1798) és Kolozsvár látképét (1799) metszi.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1817. 695. 1, 1820. 856, 1008, 1088, 1112, 1127, 1141, 1194. 1. 1822. 790, 1195. 1. 1824. 452. 1. 1826. 583, 767, 813, 988, 1049, 1175,

1331. I. 1827. 202, 401, 782, 1047, 1362. I. 1828. 1411. I. 1834. 607. I. *Prot. Oec.-polit.* 1822. 512—513. I.

Irodalom: Bielz, Julius: Die Graphik in Siebenbürgen. Sibiu. 1947. 15. N. N.: Simon János rézmetsző és véső. M. 1904. 271—272. N. N.: Simon (kolozsvári rézmetsző). M. 1908. 275—276. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 221—222. (Lásd a mellékelt bibliográfiát.)

Singer, Paul. Ács. 1706-ban Rabutin generálissal jön Erdélybe Bajorországból. Kolozsváron 1722-ben telepszik le.

Forrás: KVLt. KÁLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 675, 696.

Sípos Mihály. Ács. Nem tagja a céhnek, ét 1785-ben panasolja, hogy emiatt feltartották a munkában.

Forrás: KÁLt. KVLt. *Prot. Jurid.* 1785. 261. lap.

Stekkel József. Ács. 1780-ban újjáépített házát mentesítik a beszállásolás alól. 1788-ban peres ügye van a város előtt Szentkereszti báróval. 1794-ben ő is aláírja azt a folyamodványt, melyben az 1782-ben megerősített céhszabályok visszaállítását kérik. 1796-ban igazságtalanul megrágalmazzák a Gubernium. előtt, de vádlóit megbüntetik. 1804-ben és 1805-ben be nem végzett munkájáért perelik. Ugyanakkor ő Intze Mihály doktortól kéri munkája árát.

1785. Kolozsvár, a Szent József szeminárium épületeinek becsűjét készíti más mesterekkel együtt.

1788 előtt. Uo., a Szentkereszti ház ácsmunkája.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 2147.; No. 1794/197, 1796/431. *Prot. Jurid.* 1780. 311. I. 1787. 686, 692. I. 1788. 9, 164, 333, 385, 387, 500. I. 1804. 296. I. 1805. 383, 1813. szám.

Steiler Márton. II. Rézműves. 1770-ben taxafizetés szempontjából a jó anyagi helyzetet jelentő negyedik kategóriába sorolják. 1775-ben a három céhes mester közül ő az egyik. 1785 és 1786 között több peres ügye van a város előtt. 1794-ben a szlovák kereskedők nála tartják pénzüket. 1802-ben a város gazdája. 1808-ban Dvorák János nevű legényének a céhbe való felvételét kéri, amit a céh ellenez. Később ő is magáévá teheti a céh álláspontját, mert a városi tanács éppen a Dvorák-ügy miatt bünteti meg, mert nem respektálta a tanács határozatait. Felmentik tisztségei alól — centum-paterség, divizorság, utak és hidak inspektorsága. 1810-ben a városnak tett munkájáért kér pénzt. 1817-ben kollektornak nevezik ki, s ekkor már ismét centum-pater. 1818-ban a város két malmának inspektora, ami alól öregségére és fájós lábára való tekintettel felmentést kér. 1821-ben egy rézkupa ügyében szerepel a neve. 1822-ben a Híd utca szegletén van a telke,

1782. Kolozsvár, a város sörfőzőjéhez készíti új üstöt.

1785. Uo., a Szent József szeminárium épületeinek becsűjénél működik közre.

1791—1821. Zsibó, a Wesselényi kastélynál dolgozik.

1793. Kolozsvár, a Teleki háznál dolgozik.

1809. Bonchida, költségvetést készíti a Bánffy kastély rézműves-munkájához.

1815. Kolozsvár, a katonakórház rézfazakait ónozza meg.

Forrás: AkadLt. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, I. 39. I. II. 14, 47, 61, 115. I. III. 10, 48, 49, 57, 70, 97, 98. I. *Wesselényi-levéltár*, számla: 1820. X. 9. *Iktári Bethlen-levéltár*, költségvetés: 1809. IV. 27. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512, 1922, 2147. No. 1794/396. *Prot. Jurid.* 1785. 114. I. 1786. 440. I. 1787. 485. I. 1802. 261. I. 1821. 1489. I. *Prot. Oec.-polit.* 1799. 132. I. 1808. 283, 337, 355, 394, 565. I. 1809. 147, 215. I. 1810. 464—468, 587, 602, 842. I. 1815. 29. I. 1818. 854. I. 1819. 945. I. *Prot. centumv.* 1810. 39. I. 1817. 69. I. 1818. 30. I.

Irodalom: B í r ó: GerTk. 23, 91.

Stichel (Stieckel), Wolfgangus. Ács. 1729-ben költözött Kolozsvárra a Sváb Hercegségből.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 696.

Strauber, Johann. Rajzoló mester. Bécsből származik. 1786-ban haza akar menni, azért helyébe Veress Mátyást ajánlják szépírást tanítani.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 2264.

Szakáll Benedek. Aranyműves. 1792-ben a város azt írja róla a Guberniumnak, hogy jó mester, és hogy az Erdélyben található ékkövekhez, valamint azok „kipallérozásához” kitűnően ért. 1805-ben két zálogba adott gyűrűjét Ajtai Mózes és Huszár Benedek becsülik meg. Sógora Jó Dénes, akivel 1805-ben perel. 1806-ban örökség-ügyben kér felvilágosítást.

1814-ben özvegye a Torony nevű börtönben ül. Hagyatékából még 1830-ban is kérnek adósság-visszafizetést.

Forrás: KÁLt. KVLt. No. 1792/9. *Prot. Jurid. 1805.* 662, 663, 1124. szám. 1806. 319. l. 1830. 401. l. *Prot. Oec.-polit. 1814.* 1203. l.

Szakáll János. Ötvös, arany- és ezüstbevéltő tiszt. 1741-ben szabadul fel, 1750-ben már legénye van. 1756-ban az Óvárban van 150 forint értékű háza. 1764-ben a céh „kulcsos mestere“. 1766-ban a „vénség“ sorába veszik fel. 1770-ben ő a céh „unitárius mestere“, s taxafizetés szempontjából a jó anyagi helyzetet jelentő negyedik kategóriába sorolják. 1772-ben büntetést fizet, mert a megengedettnél több legényt tartott. 1792-ben még apródot fogad fel. Kézjegye: Sz. J. Több rézmetsző próbalapja ismeretes.

1754. Kolozsvár, Mauksch Tóbiás ezüstpohara.

1756—1759. Uo., Szent Mihály templom, nagy monstrancia, Gyulai Lászlóval.

1759. Uo., az asztalos céh vándorlevelének vörös rézlemezes metszete Kolozsvár látképével. „Joh. Szakall Aurif. Sculpsit Clovi 1759“.

1759. Uo., Szent Mihály templom, új cibóriumot tervez.

1768. Uo., Teleki Ádámnak készít ezüstmunkát.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1193, 1512.

Irodalom: Bíró: SzMt. 35, 63. Bíró: GerTK. 22, 90. Jakab: Kvár. III. 269. Kelemen Lajos: Régi ötvös rajzlemékek Kolozsvárt. *Kolozsvári Hírlap*, 1916. január 4. szám. Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 226 (bibliográfiával).

Id. Tauffer János. Kárpitos. Nyugat-magyarországi származású. A mesterséget Bécsben tanulja, ahonnan Samuel Brukenthal viszi magával Szebenbe. A Gubernium Kolozsvárra költözésével Tauffer is követi ide megrendelőit. 1803-ban kéri a letelepedési engedélyt, miután a származásáról való bizonyító leveleit bemutatta. Kezdetben a Belső Monostor utcában, a „serföző háznál“ lakik. Később a Mátyás király utca Főtérré néző keleti sarkán épít házat magának, de a Bernát Andor utca 1. és 3. számú házak is Tauffer-tulajdonok voltak. Itt nyitják meg az első Polgári Olvasókört. 1821-ben fiával együtt boltot tart, ahol kárpitozott bútorokat árulnak. Emiatt az asztalos céhvei van kellemetlenségük, mert az nem akarja engedni, hogy az asztalosok nekik dolgozzanak. 1847-ben a Dologház főfelügyelője.

1787. A Bethlen család keresdi ágának dolgozott.

1794—1801. A Telekieknek dolgozott.

1798. Wesselényi Farkasnak egy kanapét és hat széket csinált.

1810—1839. Kolozsvár, Toldalagi—Korda ház, 24 szék, két aranyozott függönyös ágy és egyéb kárpitos munka.

1811. Zsibó, Wesselényi kastély, 350 forint értékű munka.

1812. Gyalakuta, Lázár udvarház, 25 forint értékű munka.

1817—1820. Kolozsvár, Wesselényi István szobáit tapétázza, és toilette-garnitúrát készít.

Forrás: AkadLt. *A Bethlen család keresdi levéltára*, számla: 1787. VII. 20. *A Teleki család kendilónai levéltára*, Fasc. E. No. 61, 62; nyugta: 1794. XI. 16. 1796. IV. 4. 1798. XII. 21. 1801. VIII. 21. 1801. VIII. 15. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1798. XII. 14; számla: 1817. VI. 28. 1820. X. 18. *A Zilahy Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, III. 13. *Iktári Bethlen-levéltár*, Reg. IV. Fasc. 139; szerződés: 1810. VI. 30. 1811. VIII. 6. *A Lázár család gyalakutai levéltára*, nyugta: 1812. IV. 20. KÁLt. KVLt. *Prot. Oec.-polit. 1803.* 68. l. 1821. 189, 231, 289, 303, 347, 464. l. 1847. 380. l.

Irodalom: Entz Géza: Kolozsvár későbarokk és újklasszikus házai. *Kolozsvári Szemle*, 1943. 2. szám. 119. Kelemen Lajos: Kolozsvári műemlékkrónika. Pt. 1938. 11—12.

Thallinger, Friedrich (†1836). Mérnök. Kezdetben a vármegyénél dolgozik, később az Aedilis Directio adjunktusa, majd igazgatója. 1796-ban, a Monostori út flaszterezése alkalmával sok kellemetlensége van Nusbaum József nyergessel. 1802-ben megveri Fodor Mihály kőművest. 1804-ben a Meleg-völgyben juhlegeltetési jogot kér. 1804-ben véleményét mond Kocsárdi kőfaragó és Leder kőművespallér 200 forintért folytatott vitájában. 1810-ben igazolja magát, hogy az ajtajára ragasztott szálláscédulát nem ő szakította le. Ugyanakkor azt kéri, hogy mivel csak két szobája van, és fia kancellista, ne terheljék beszállásolással. 1814-ben a Gubernium rendeletéből Háromszékre utazik, és ingóságait a város gondjaira bízta. 1814 és 1815 között mostohagyermekével perel. 1815-ben a városnak végzett munkájáért 75 forintot kap. 1816-ban felajánlja, hogy az esetlegesen adódó városi munkákat

elvégi csekély díjazás ellenében, hogy a geometra-tartástól a várost megkímélje. 1817-ben már az Aedilis Directio igazgatója. 1818-ban adósság-ügyben perel. 1819-ben egy olyan házat ad el, amit adósságba foglalt le. 1820-tól kezdődően Jósika Miklós pereli hosszadalmasan holmi levelek ki nem adása miatt. 1821-ben centum-paternek javasolják, 1822-ben a kaszárnya-alapból 1000 forintot kér kölcsön. 1822-ben újabb 2000 forint kölcsönre van szüksége. 1823-ban a kölcsönkért összegekért jószágját köti le. Ugyanebben az évben a város sok szolgálatért egy kalangyácska szénával jutalmazza. 1825-ben az egyik hídon „elkárosodott“ ökre megfizetését kéri. 1826-ban 200 forintot kér kölcsön három hónapra. Ekkor már centum-virnek emlegetik. 1828-ban mérnöki fáradozását fával viszonozza a város, mivel pénzt nem fogad el. 1831-ben a Híd utcai háza fedelének megcsináltatására 600 forintot kér kölcsön. 1832-ben adósságai igen nagy összeget tesznek ki, különösen a kaszárnya-alapba tartozik sokkal. 1834-ben mint „bornyumáli főhegy gazda“, foglálási ügyekkel foglalkozik. 1835-ben rendezi adósságait a Tókus-árvákkal szemben. 1836-ban árverés előtt áll, amikor meghal. Gyermekei gyámja Bürger Ferenc mérnök lesz, aki engedélyt kér Thallinger javainak eladására, hogy rendezhesse az adósságokat, s az esetlegesen fennmaradó pénzt a két árva között eloszthassa. Az ügy még 1848-ban sincs lezárva.

1791. Szamosújvár, az örmény nagytemplom helyreállítási tervét készíti el.

1792. Kolozsvár, az utcakövezési munkát vezeti.

1795. Románfenes, Bethlen Rozália udvarházának becsúje.

1795. Nagyalmás, Bethlen Rozália udvarházának becsúje.

1798. Kolozsvár, kimutatást készít az óvári utcák helyzetéről.

1798. Uo., szakvéleményt ad Krausz György égetőkemencéjének áthelyezésével kapcsolatosan.

1798. Uo., a Sétatér tervet készíti el.

1801. Uo., a katonai főőrházat szállíttatja el a főtéri Jósika ház mellől.

1804. Uo., ellenőrzi az utcakövezést.

1816. Uo., Máthé Izsák ácsnak a kardosfalvi hídra tett munkáját vizsgálja felül.

1817—1821. Uo., a Királyi Lyceum tervezése.

1817. Uo., részt vesz a császárlátogatás előkészítésében. A Lyceum építéséhez várfalat ad át.

1818. Uo., tervet készít a Nagy-Szamos szabályozására. Véleményt mond a nádasi malom állapotáról.

1819. Uo., a város kivilágításával foglalkozó bizottság tagja.

1820. Uo., felülvizsgálja a Nagy-Szamos gátszakadását.

1821. Uo., a Túzokmál nevű szőlőhegy oldalutainak felülvizsgálásával foglalkozik. Aláírja a Monostori nagy gát renoválására vonatkozó megegyezéseket. Felülvizsgálja a Nagy-Szamos hídját, és állapotáról jelent.

1824. Uo., véleményt mond Binder rézműves és Bergai professzor építési vitájában.

1825—1827. Uo., elkészíti az utcai világítás tervét.

1826. Uo., megvizsgál egy határrészt.

1827. Uo., a Karolina-oszlop kőfaragó-munkájával kapcsolatosan mond véleményét.

1830. Uo., a tábori szekerek színje felől intézkedik.

1831. Uo., felülvizsgálja a sörháznál folyó építkezéseket.

1832. Uo., a Szamos szabályozásával foglalkozik. Jóváhagyja Georg Winklernek a Németek pallójára tett munkája kontóját.

1833. Uo., tagja a Szent György laktanya helyét kiválasztó bizottságnak.

Forrás: AkadLt. *A Jósika család hitbizományi levéltára*, becsü: 1795, VI. 19. 1795. VI. 24. KÁLt. KVLt. No. 1798/149 b, 1798/322. *Prot. Jurid.* 1796. 25. I. 1802. 667, 827. I. 1804. 217. I. 1814. 507, 953—954, 1108—1109. I. 1815. 57, 58. I. 1817. 760, 879. I. 1818. 531, 568. I. 1820. 150, 813, 1186. I. 1821. 463. I. 1822. 360, 591, 881. I. 1824. 308, 593. I. 1826. 126. I. 1828. 849. I. 1832. 1171. I. 1834. 378, 533, 849. I. 1835. 894, 1347. I. 1836. 116, 556. I. *Prot. Oec.-polit.* 1801. 250. I. 1804. 505—506, 798, 825. I. 1810. 462—463. I. 1816. 637, 689, 806. I. 1817. 387, 557. I. 1818. 366, 493, 606. I. 1819. 679. I. 1820. 801. I. 1821. 91, 209, 245, 514, 739. I. 1822. 338. I. 1823. 511. I. 1825. 19, 556, 943. I. 1826. 445, 525. I. 1830. 738. I. 1831. 569, 1172, 1227. I. 1832. 173, 911. I. 1835. 757, 1121, 1486. I. *Prot. centumv.* 1816. 60. szám, 8. I. 1821. 7. I. 1822. 76. I. 1823. 58, 88. I. 1827. 69, 95. I. 1828. 5. I. 1831. 95. I. *Tanácsi Iktatókönyv, 1848.* 2778. szám.

Irodalom: Erdélyi Károly: A kolozsvári róm. kath. Főgymnázium értesítője az 1897—8 tanévről. Kvár., 1898. 97. J a k a b: Kvár. III. 634—647, 655—666, 670—671,

982—987. Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. II. Szamosújvár, 1901. 22—23.

Legifj. Újhelyi Gábor. Ötvös. 1799-ben a céh által elvett szerszámait kéri vissza, mivel anyjának mint özvegy mesternének joga van legényt tartani. 1815-ben lakóját szeretné máshová költöztetni. 1817-ben centum-paterséget kér. 1821-ben felesége perel. 1827-ben adócsökkentést kér. 1828-ban 400 forint kölcsönért folyamodik. Ugyanakkor szomszédjával perel, hogy új házának építsen kerítést. 1830-ban ismét kölcsönt kér. 1831-ben újra adóengedményért kérvényez. 1835-ben özvegye megújítja ezt a kérést.

Forrás: KÁLt. KVLt. Prot. Oec.-polit. 1799. 29, 83—86. I. 1815. 56. I. 1817. 20 I. 1821. 637. I. 1827. 73, 364. I. 1828. 234. I. 1831. 1299. I. 1835. 72. I. Prot. Jurid. 1827. 1229. I. 1828. 852. I. 1830. 251. I. 1836. 257. I.

Umlich (Omlík, Umlík) Mihály. Kőműves. 1726-ban Karintiából költözött Kolozsvárra. 1745-ben a „szeminárium“ házában lakott.

1733. Igenpataka, Teleki Ádámnak pincét épít.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. I. No. 19; Fasc. II. No. 696. 941.

Irodalom: B í r ó: GerTK. 20, 88.

Umling János. Asztalos. Valószínűleg 6 a legidősebb a családban. 1776-ban kezességet vállal Kilts Mihályért. A céhnek 1772-től tagja.

1733. Bádok — Bădești —, ref. templom, mennyezetfestmény.

1753. Kalotadámos — Domoșu —, ref. templom, karzatfestmények.

Forrás: KÁLt. KVLt. Prot. Jurid. 1796. 549. I. A Kolozsvári Ref. Egyházkerület Gyűjtőlevéltára. A műemlék-templomok nyilvántartása, I. 91. II. 113.

Irodalom: Lásd az Umling Lőrincnél feltüntetett irodalmat.

Umling Lőrinc, id. és ifj. Asztalosok. Nevük Laurencius Umling, Asztalos Lőrinc és Kolozsvári Asztalos Lőrinc formában is előfordul. Id. Umling Lőrinc Szászkezdről vándorol be Kolozsvárra, ahol 1742. június 23-án iktatják a polgárok sorába. A céhbe 1740 körül lépett, Lőrinc fia valamivel később. Ideköltözését a Kalotaszegen adódó sok munkalehetőség mozdította elő. 1756-ban a Monostor negyedben van 200 forint értékű háza. 1759-ben „bejáró mester“ a céhbe. Az 1770-es összeírás idején mindketten legénnyel és inassal dolgoztatnak, s taxafizetés szempontjából az utolsó előtti, ötödik kategóriába tartoznak. Tevékenységük elhatárolására mindeddig nem történt kísérlet. Ez azért is nehéz, mert sokat dolgoztak együtt, és stílusuk is rokon vonásokat mutat. A magyardécsei — Cireșoia — szószékről, a magyarköblői — Cubleşul Someșan — szószékkoronáról, a dési karzatfestményekről azonban biztosan tudjuk, hogy id. Umling Lőrinc művei, míg a magyarvalkói — Văleni — mennyezetfestményeket és szószékkoronát ifj. Umling Lőrinc készítette. 1800-ban valószínűleg ifj. Umling Lőrinc özvegye kért legényt a céhtől.

1742. Magyarapus — Căpușul Mare —, ref. templom, mennyezet és pad.

1742. Sztána — Stana —, ref. templom, mennyezet.

1743. Kiskapus, ref. templom, mennyezet.

1744. Györgyfalva — Gheorgheni —, ref. templom, szószékkorona.

1745. Kispetri — Petrinzel —, ref. templom, mennyezetrenoválás.

1746. Magyarókereke — Alunișu —, ref. templom, mennyezet.

1746, 1753, 1774. Kalotadámos, ref. templom, úrsztal, legénykórus, mennyezet.

1750, 1752. Szászlóna, ref. templom, szószékkorona, mennyezet, legénykarzat.

1750. Farnas — Sfârșas —, ref. templom, mennyezet (ren. 1790).

1750. Nádasdaróc — Dorolțu —, ref. templom, mennyezet.

1752, 1770. Gyerővásárhely, mennyezet, szószék, szószékkorona.

1755. Szásznyíres, ref. templom, legénykarzat.

1761. Somkerék — Șintereag —, ref. templom, karzat.

1764. Nagysomkút és Nagybánya, a Teleki házak renoválása.

1765. Dês, ref. templom, karzatfestmények.

1765, 1767. Magyarvista, ref. templom, mennyezet, festett padelők.

1768. Jákótelke — Horlacea —, ref. templom, mennyezet.

1796. Kendilóna, a kastély belső berendezésekor veszik igénybe.

1769—1770. Nagypetri — Petrindul —, ref. templom, szószékkorona, mennyezetrenoválás.

1770. Szék — Sic —, ref. templom, mennyezet.

1774. Magyarköblös, ref. templom, szószékkorona, karzatfestmény.

1778. Magyarvalkó, ref. templom, mennyezet, szószékkorona.

1780. Bánffyhunjad, ref. templom, mennyezet.

1783. Inaktelke — Inucu —, ref. templom, szószerűkorona.
1785. Magyardecse, ref. templom, szószerű.
1791. Páncélcseh — Panticeu —, ref. templom, szószerűkorona.
1794. Magyarbikal — Bicălatu —, ref. templom, szószerű és újabb mennyezet. Gyerőmonostor, ref. templom, kiskar kifestése.

Forrás: A Kolozsvári Ref. Egyházkerület Gyűjtőlevéltára. A műemlék-templomok nyilvántartása, I. 19, 87—88, 89—90, 90—91, 97—99, 109, 113, 123. II. 48, 113. KÁlt. KVLt. Fasc. II. No. 1193, 1512. *Prot. Oec.-polit. 1800.* 761. I. *Prot. Jurid. 1785.* 175.

Irodalom: Aggházy: Szobr. I. 226, 290. Balogh: Kvár. 31. Bíró: GerTK. 22, 89. Bíró: EMü. 103. Jakab: Kvár. III. 269. Jankó János: Kalotaszeg magyar népe. Bp., 1892. 53-tól. Kelemen Lajos: A szászlónai ref. templom mennyezet- és karfestményei. MSz. 1927. Uő.: A vistai református templom belső díszítőművei. Pt. 1927. Uő.: Megjegyzések a Gerevich Emlékkönyv erdélyi anyagához. E. M. 1943. 115—116. Malonyay Dezső: A magyar nép művészete. I. Bp., 1907. 65—86. Szőnyi Ottó: Régi magyar templomok. Bp., 1933. 30, 223. Tagányi — Réty — Kádár: Szolnok—Doboka vármegye monográfiája. IV. Dés, 1901. 466. I. Tombor Ilona: Magyarországi festett mennyezetek. Bp., 1968. Voit Pál: Adatok a magyar festő-asztalosok munkásságának bibliográfiájához. *Emlékkönyv Gerevich Tibor születésének 60-ik évfordulójára.* Bp., 1942. 128, 130.

Ungvári István (†1827). Lakatos. 1805-ben lóvászár miatt perel. 1806-ban azzal vádolják, hogy két hordó bor árával adós maradt. 1817-ben a minoriták megveszik rezidenciájuk mellett lévő házat. 1821-ben István nevű lakatoslegény fiának vándorlásához testimoniumot kér.

1799—1802. Kolozsvár, a Református Kollégium és a tanári lakások lakatosmunkája.

1806. Uo., a Bánffyoknak készít zászlóvasakat, karikákat és koporsóvasalást.

1805—1811. Uo., a Toldalagi—Korda házhoz ablakrácsokat, zárokat és különböző rostélyokat készít.

1810. Uo., a Regius Comisarius szállásán végez javításokat

1812. Uo., a városnak dolgozik.

1813. Uo., a katonatiszteknek dolgozik.

Forrás: AkadLt. *A Teleki család sáromberki levéltára*, elszámolás a Kolozsvári Ref. Kollégium építési költségeiről, 1799—1802. *Iktári Bethlen levéltár*, Reg. IV. Fasc. 139; szerződés: 1807. X. 15. 1809. VI. 28. 1809. VII. 10. 1810. III. 28; specificatio: 1806. III. 31; nyugta: 1808. X. 9. 1811. XII. 28; Prot. 1805. 19. I. 1807. II. 2, 3. I. 1808. I. 1. I. 1808. II. 1, 8, 11, 14, 15, 16, 21, 23. I. 1809. II. 5, 13. I. 1809. III. 23, 26, 27, 29, 37, 42, 44, 45, 46, 49. I. 1810. I. 14, 33. I. 1811. I. 15—16. I. KÁlt. KVLt. *Prot. Jurid. 1805.* 2310. szám. 1806. 170. I. ÍS27. 16. I. Prot. *Oec.-polit. 1810.* 799. I. 1812. 717. I. 1813. 112. I. 1817. 863. I. 1821. 24. I.

Irodalom: Balogh: Kvár. 36. Bíró: Kvár. 128. Kelemen Lajos: A kolozsvári gróf Toldalagi—Korda palota. MSz. 1927. 5. szám. 5—12.

Überlacher (Iberlacher), Anton (tl1797). Ács. A századvég legkeresettebb mestere. Ausztriából származik, halála után testvére Bécsből jelentkezik az örökségért. 1780-ban a céh panaszt tesz ellene, hogy többedmagával dolgozik, és nem tagja a céhnek. Ugyanebben az évben a tanács határozatot hoz ügyében, s megparancsolják neki, hogy ha dolgozni akar, ne halogassa tovább a céhbe lépést, és főként ne kritizálja a céhszabályokat. 1787-ben Baumann Józsefet 182 forintért pereli. Ekkortájt a Monostor kapu előtti várórokban a várostól egy nagy kiterjedésű faragóhelyet kap, amit haláláig használ, de 1792-ben örök áron meg akar váltani. Özvegye szintén ragaszkodik hozzá, és 800 forintot kínál fel érte, de a város nem válik meg tőle; ez marad az örökös városi faragóhely. 1788-tól hat évre árendába veszi a tégláégetés jogát, de 1790-ben a város eltiltja tőle, mivel mindenkinek megengedték, hogy a saját szükségére téglát égethessen. Überlachert azzal vádolják, hogy „nyereségre“ továbbra is téglát éget, amiért a város veréssel bünteti. A Guberniumhoz fordul panasszal, és az neki ad igazat. Erre a város eltiltja a faanyag-felvásárlástól, és a majorjában lévő istállóját is lebontja. 1790-ben a város felszólítja, hogy a Szamos nagy Hidja elé a megalkudott jégtörőket építse meg. 1790 és 1795 között az összeomlott tordai katonai raktár miatt sok kellemetlensége van, mert tízévi garanciát vállalt érte. 1794-ben a Magyar utcában szerez telket. 1797. november 7-e előtt nem sokkal meghal. Folyamatban lévő sokféle perét Özvegye folytatja, téglavető csürét pedig 1799-ben adja el a városnak,

1774—1782. Kolozsvár, Bánffy palota fedélszéke.

1775. Uo., akadémiai (jezsuita) templom restaurálása.

1776. Uo., Rédey Mihály háza, az udvari front ács munkája.
 1776 előtt. Hadad, Wesselényi kastély, fedélszék.
 1778. Kolozsvár, a főtéri Rédey házon esett romlások felülvizsgálása.
 1780. A Bethlen család keresdi ágának dolgozott.
 1780. Bonchida, Bánffy kastély, fedél-, tornác- és lépcsőigazítás.
 1782. Szamosújvár, örmény nagytemplom, fedélszék.
 1782. Kőbölkút — Fintúnya —, Bánffy György házát reparálja.
 1783. Erzsébetváros, az örmény templom fedélszéke.
 1783—1787. Hadad, Wesselényi kastély, a Josef Leder által épített mellékszárny ács munkája és a telket körülvevő rácsos kerítés.
 1784. Kolozsvár, a Szamos nagy hidját építi 1000 forintért.
 1785. Uo., a Szent József szeminárium épületeinek becsújénél működött közre.
 1787—1792. Uo., a Teleki ház ács munkája és erkélye.
 1789 előtt. Uo., Teleki Ferenc házána ács munkája.
 1790—1791. Szamosújvár, örmény nagytemplom, restaurációs terv és költségvetés Thalinger mérnökkel; ács munka.
 1792 előtt. Torda, katonai „magazin“ építése.
 1792. Istállót javít a Bethlen család keresdi ágának.
 1793. Kolozsvár, Wesselényi Farkas Szén utcai háza, javítások.
 1793. Uo., Wesselényi Farkas kétvízköztű kertjében lóistállót, marhapajtát és szekérszínt épít.
 1794. Uo., az unitárius templom fedélszéke.
 1795 előtt. Uo., Kemény Simon házána ács munkája.
 1795. Zsibó, Wesselényi kastély, istállójavítás.
 1795. Kolozsvár, a Farkas utcai ref. templom fedélszéke.
- Forrás:* AkadLt. *Iktári Bethlen-levéltár*, szerződés: 1774. VIII. 22. 1780. IX. 11. 1782. II. 23; elszámolás a Bánffy palota építkezéseiről: 1776—1777, 1776—1780, 1780—1782, 1777—1780. *A Bethlen család keresdi levéltára*, nyugta: 1780. XII. 1. 1790. VII. 5. 1792. XI. 18. *A Zilahi Ref. Kollégium iratai*, Wesselényiné Cserei Heléna költségnaplója, I. 74. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1783. I. 27. 1787. II. 22. 1793. V. 22. 1793. V. 27. 1793. IX. 14. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 2147; No. 1790/309, 420; No. 1792/27, 37, 49, 89, 120, 127; No. 1794/193, 275; No. 1799/42. *Prot. Jurid.* 1780. 390—91. 1787. 193. I. 1788. 225. I. 1794. 60. I. 1795, 112, 132, 180, 206, 225, 244, 324, 339. I. 1796. 59, 92, 151, 325, 326—328, 345. I. 1797. 39, 124, 135. I. 1798. 178. 1799. 192. I. 1800. 348. I. 1802. 331, 346, 645. I. 1803. 76. I. 1804. 688—689. I. *Prot. Oec.-polit.* 1790. 228—229, 233—234. I. 1799. 175, 233. I. 1800. 522, 1000, 1194. I.
- Irodalom:* Ávedik Lukács: Szabad kir. Erzsébetváros monográfiája. Szamosújvár, 1896. 97. Bíró: Kvár. 119—120. Bíró: GerTK. 22, 91. Jakab: Kvár. III. 552. Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája, II. Szamosújvár, 1901. 21, 22, 23, 25.
- Veress Mátyás** (1739—1809). Festő. Verestói Mihály főbíró 1845-ben úgy jellemzi, hogy az „akkori időben leghíresebb festő“ volt. 1739-ben született, mivel egy 1783-ból való tanúvallatásban 44 évesnek mondja magát. Így az az anyakönyvi bejegyzés, mely szerint halála évében hatvanéves lett volna, hibás, mivel éppen tíz évvel volt több. Székely nemescsaládból származik Első felesége, Perger Krisztina a templomfestésben is segítkezik neki. Második felesége, Csürös Anna, a szobrászcsalád tagja volt. Gyermekei közül Márton és Albert festők, Antal nevű fia Baróton — Baraolt —, asztalos, Júlia leánya pedig Kolozsváron megy férjhez. A nyolcvanas években az Óvárban saját háza van, s jó anyagi helyzetére vall, hogy 1770-ben taxafizetés szempontjából a negyedik kategóriába sorolják. 1786-ban a megüresedett szepírás-katedrara őt ajánlja a város 300 forint évi fizetéssel a távozni készülő Strauber helyett. 1788-tól leánya pereli éveken keresztül az anyai harmad kiadása miatt. 1795-ben ő pereli adósságért Szentkirályi Ferencet. 1802-ben a városi tanács azt kéri Udvarhelyszéktől, hogy az oda költözött Veress Mátyás 4 évi elmaradt kolozsvári adóját vegye fel. 1805-ben Veress kéri a kolozsvári tanácstól, hogy újra iktassák be végrehajtás útján lefoglalt majorja tulajdonjogába. 1808-ban ő is a „completirozo“ polgárok között van, akik a sóút építése miatt felemelt taxa kifizetését megtagadták. 1809. december 2-án hal meg. Felesége 1810-ben kér osztóbírákat. Az özvegynek 1817-ben a piacon áruló boltja van.
1771. Kaplyon, Haller kastély. A grófnő szobájába 5 allegorikus képet (Visus, Audi-

tus, Olfactus, Gustus, Tractua) és egy supraporta festményt készít. A képeket vászonra festve kárpit szerűen alkalmazta. Jelzete: „Math. Veres Pinxit Anno 1771“.

1775. Küküllővár, a kastély díszítőmunkáját végzi 13 aranyért.

1776. Nagymás, a kastély díszítőmunkája.

1776 körül. Kerelőszentpál, Kemény Farkas kastélyában díszítőmunka.

1780—1781. Székelyudvarhely, kat. templom, az oltárt, valamint a szentélyt aranyozza és festi feleségével együtt.

1786. Krisztus-kép. Rézmetszet, 13,6X8,3 cm. Felirata: „Érné a Világnak, az Angyaloknak és az Embereknek csudája. Cor. 1-mal c. 4. (Kolozsvárt metszette Veress Mátyás 1786) No. 1“.

1787. Erzsébetváros, örmény nagytemplom, Szent Erzsébet-főoltárkép.

1788. Krisztus-kép. Rézmetszet, 19,5X32,2. Felirata:

Nem Isten, s nem ember e ki rajzolt kép,
De Isten és ember kit jelent ez a kép,
Ezt hiszi és vallja egész keresztény nép,
Tehát ezt tisztelni méltó szabad és szép.

A.[d] M.[aiorem] D.[ei] G.[loriam] Math. Verest inv.[enit] del.[incavit] sculp.[sit] et excud.[it] Claudiop.[oli] 1788.

1790. Erzsébetváros, róm. kat. templom, Krisztus-kép. Olaj, 110X71 cm. Felirata: „Ex voto oblate templo hungarico rom. catholico Elisabethopolitan a M.V.A.-no 1790“.

1794. Csíkrákos, róm. kat. templom, Szűz Mária születése, főoltárkép. Olaj, 2,20X2 m. Jelzete: „Pinxit Math. Veress“. A főoltár kifestése.

1794. Csíkszentlélek — Leliceni —, róm. kat. templom, Szentlélek eljövetele, oltárkép. Olaj, 200X75 cm.

1795 körül. Kolozsvár, a városháza tanácstermébe a hét szabad királyi város címerét és az Igazság allegóriáját festi különböző jelmondatokkal együtt.

1799. Szentbenedek, a Kornisoknak egy Mária Magdaléna-képet javított ki. „Renov. Math. Veress 1799“.

1800. Kolozsvár, Teleki—Pataki ház, a lépcső-mellvédet festi és aranyozza, az ablakrostélyok rózsáit és karikáit festi arannyal és fekete firnájsz festékekkel.

év nélkül. Gyermek arckép, Kemény János tulajdonában.

Forrás: AkadLt. *A Jósika család hitbizományi levéltára*, Bethlen Rozália és Csáki János válóperében folytatott vallatás: 1783. IX. 10. KÁLt. KVLt. Fasc. II, No. 1512, 2264; No. 1795/294. *Prot. Jurid.* 1788. 118, 198, 311. I. 1794. 151. I. 1795. 59, 186, 320, 351. I. 1796. 17, 23, 287, 294, 318. I. 1797. 133, 148, 159. I. 1799. 151. I. 1804. 7, 13, 719. I. 1805. 1093. szám. 1810. 569. I. 1843. 1144. I. *Prot. Oec.-polit.* 1802. 522. I. 1808. 194, 404 I. 1817. 753. I. *Prot. centumv.* 1845. 147. I.

Irodalom: Bíró: EMú. 153. Bíró: Kast. 94. Bíró Vencel: Veress Mátyás. *Művészettörténeti Értesítő*, 1960, 2. sz. 118—122. Garas: MFest. 258. K. Sebestyén József: A középkori nyugati műveltség legkeletibb határai: *Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum ötvenéves jubileumára*. Sepsiszentgyörgy. 1929. 387. Sabău, Nicolae: Mathias Veress, un pictor clujean din secolul al XVIII-lea (sajtó alatt).

Visiner, Johannes. Kőműves. Az 1727. május 10-én kelt konskripció szerint Bajorországból költözött a városba.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 675.

Id. Vízi István. Fa- és rézmetsző. 1768 és 1781 között a Református Főiskola nyomdájának kezelője. 1774-ben Krüger természettudós mellképét metszi. Jelzete „St. Vizi sc.“.

Irodalom: Pataki Dénes: A magyar rézmetszés története. Bp., 1951. 240. (Lásd a mellékelt bibliográfiát.)

Wilke (Vilke Berlini), Johann. Lakatos. 1770-ben taxafizetés szempontjából a jó anyagi helyzetet jelentő negyedik kategóriába sorolják. A lakatosok között ennél jobb nincs. A Belső-Magyar utcában lakik, s nevét a konskripció Berliner János Vilkának írja, utalva berlini származására.

1775—1777. Hadad, Wesselényi kastély, lakatosmunka.

Forrás: AkadLt. *Wesselényi-levéltár*, szerződés: 1775. VII. 21. 1776. X. 24. Wesselényi Farkas levele a kolozsvári bíróhoz: 1777. VIII. 28. KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512.

Worzinger, Matthias (†1793). Kőműves. Van háza és boltot tart. 1770-ben taxafizetés szempontjából a jó anyagi helyzetet jelentő negyedik kategóriába sorolják.

Forrás: KÁLt. KVLt. Fasc. II. No. 1512.